Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 8 (1606) ГОД XXXII БЕЛАСТОК, 22 ЛЮТАГА 1987 г. ЦАНА 12 зл.

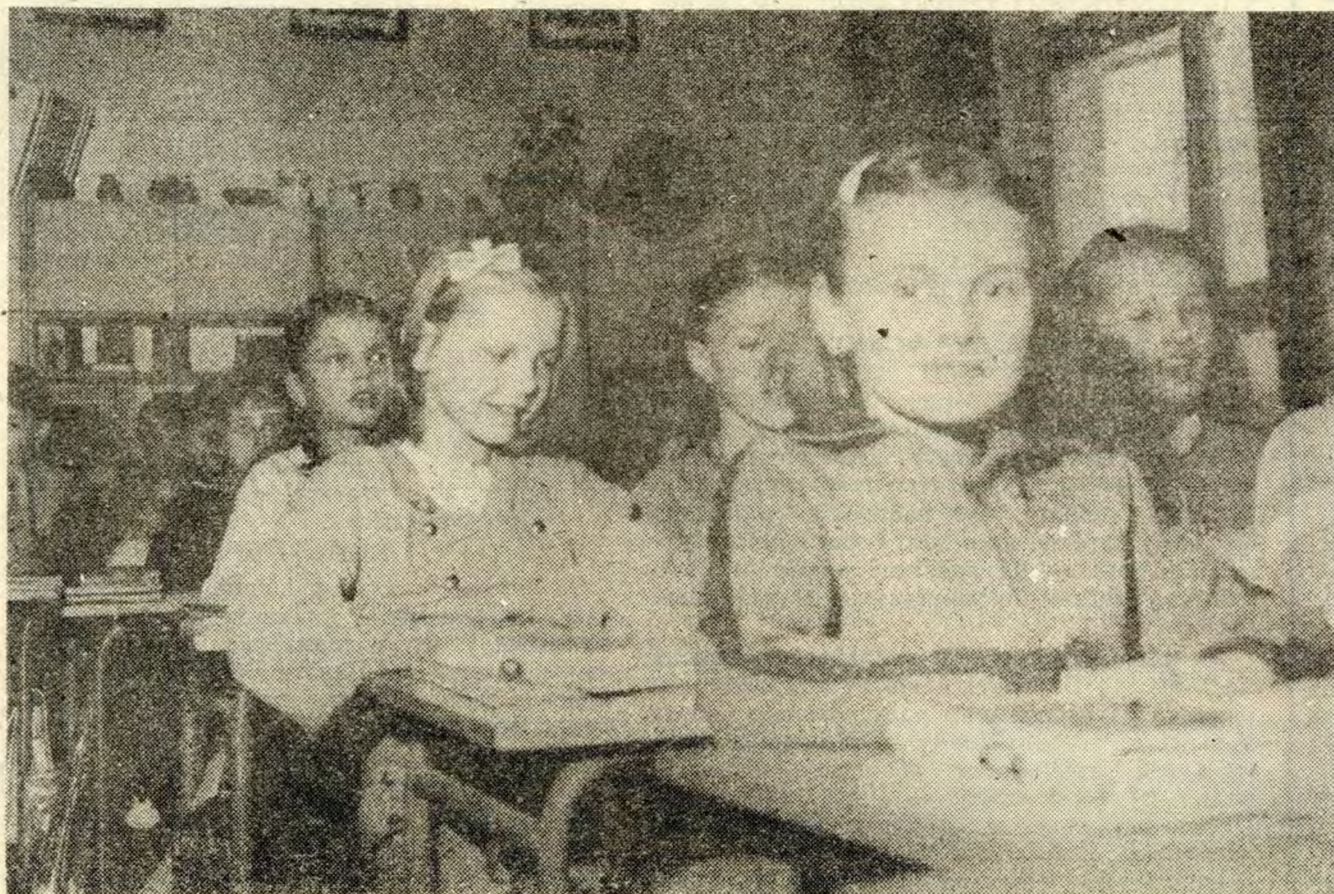

Урок беларускай мовы ў пятым класе ў бельскай „тройцы".

ПАМАГАЕ ЦІ ПЕРАШКАДЖАЕ?

Здаралася мне чуць, што навучанне беларускай мовы можа быць перашкодай дзіцяці ў вучобе, не дазволіць яму атрымаць добрыя вынікі па іншых прадметах. Апошнім часам я сутыкнулася з гэтай з'явай у Гайнаўцы. На сустрэчы ў адной з гайнаўскіх школ я запытала дзяцей, хто не вывучае, а хацеў бы вывучаць беларускую мову. Паднялося некалькі рук.

— Дык чаму ж ты не ходзіш на заняткі беларускай мовы? — пытаюся я ў хлопчыка, які падняў руку вельмі рашуча.

— Мне мама не дазваляе, — сказаў ён па-беларуску. — Бо тата кажа, што гэта будзе перашкаджаць мне ў вучобе па іншых прадметах.

Хлопчык гэты вучыцца ў другім класе, часта наведвае бабулю, якая жыве ў беларускай вёсцы недалёка ад Гайнаўкі. Там ён навучыўся гаварыць па-беларуску, спяваць беларускія песні. Заспяваў адну нам на сустрэчы. Дзіця сэрцам чуе патрэбу не парываць з мовай бабулі і дзядулі. Настаўніца абяцала пагаварыць з яго бацькамі.

А як жа сапраўды, памагае ці перашкаджае беларуская мова дзецям вучыцца?

Можа, частцы чытачоў гэтае пытанне здаецца дзіўным ці нават не на месцы, але, калі яно ўжо было пастаўлена, дык варта над гэтым задумацца. Маю надзею, што большасць чытачоў сама знойдзе правільны адказ. А я, для прыкладу, раскажу аб найбольшай школе, у якой усе дзеці (больш сямісот) вывучаюць беларускую мову. Гэта — падставовая школа № 3 у Бельску. Усе жыхары горада і яго ваколіцы ведаюць, што калі запісваюць сваё дзіця ў гэтую школу, дык дзіця будзе вучыцца беларускай мове. Калі хто не хоча гэтага, дык запісвае дзіця ў іншую школу. І ва ўсёй гісторыі школы не здарылася, каб у школу запісалася замала вучняў. Найчасцей клопаты былі з прыняццём усіх ахвотных. Два гады назад школе ўдалося гаспадарчым спосабам і пры значнай дапамозе бацькоў дабудаваць адзінаццаць лекцыйных залаў з вялікімі прасторнымі калідорамі, што дало магчымасць у верасні 1985 года прыняць у школу ўсіх ахвотных.

Дык вось гэтая школа, дзе ўсе дзеці вучацца беларускай мове, у мінулым навучальным годзе ў куратарыйным конкурсе заняла першае месца ў ваяводстве па ўзроўню навучання і пазалекцыйнай працы. Пры ацэнцы браліся пад увагу дасягнутыя школай вынікі ў прадметных конкурсах і ў мастацкай дзейнасці.

Не гаворачы ўжо аб вядучых месцах ва ўсіх беларускіх конкурсах для школьнай моладзі, якія арганізуе Кураторыя супольна з Беларускім таварыствам (аб гэтым шмат пісала „Ніва" ў справаздачах з конкурсаў беларускай песні, дэкламацыі ці тэатральных калектываў), прыгадаю некалькі вынікаў.

Вучаніца бельскай „тройкі" **Аня Тамашук** заняла першае месца ў ваяводстве ў конкурсе па польскай мове і літаратуры, а яе сяброўка па школе **Ева Выркоўская** — пятае месца. Падкрэсліваю: **першае і пятае месцы па польскай мове.**

Па рускай мове ў ваяводскім конкурсе **Галіна Карыцкая** заняла **першае месца**, а яе сяброўкі **Ева Кавальчук — чацвёртае, Эля Томчук — пятае, а Дарота Бабулевіч — шостае** месцы.

Трое вучняў гэтай школы сталі лаўрэатамі ваяводскай алімпіяды **па фізіцы, пятае** месца занялі **па матэматыцы і гісторыі.**

У мастацкіх конкурсах: **трэцяе** месца ў ваяводстве заняў **школьны хор** (63 спевакоў) пад кіраўніцтвам настаўніцы **Галіны Наумчук; першае** месца ў конкурсе **гарцэрскай песні** заваявала **Яся Кудзіна**, добрыя вынікі былі дасягнуты ў конкурсах ТППР, ЗСМП і ў цэлым шэрагу спартыўных спаборніцтваў.

Адным словам, у кожным мерапрыемстве школа паказвае свой высокі ўзровень у навучанні і ў выхаванні моладзі. У такую школу бяльчане з ахвотай запісваюць сваіх дзяцей і цешацца разам з настаўнікамі іх дасягненнямі.

Ці ж можна ў такіх умовах гаварыць аб нейкім перашкаджанні аднаго прадмета другому?

(Працяг на стар. 5)

АБ ЗАВОЧНЫМ НАВУЧАННІ НА БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ

Галоўнае праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства паведамляе, што існуе магчымасць рэактывавання завочнага аддзялення беларускай філалогіі ў Варшаўскім універсітэце. Міністэрства навукі і вышэйшай адукацыі ў пагадненні з уладамі Варшаўскага універсітэта, прыхіляючыся да пастулатаў БГКТ, згаджаецца адкрыць завочную студыю тады, калі прынамсі на працягу двух чарговых гадоў будзе мець месца набор кандыдатаў у ліку не меншым, чым 10 асоб на кожным курсе. У сувязі з тым, з'яўляецца магчымым адкрыць завочную беларускую філалогію ўжо ў наступным навучальным годзе. Звяртаемся да ўсіх тых, якія хочуць паглыбляць свае веды па беларусазнаўству, а асабліва да настаўнікаў беларускай мовы з прапановай паступіць на завочнае аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Хочам ведаць ужо цяпер, колькі асоб хоча стаць студэнтамі завочнікамі беларускай філалогіі. Таму просім высылаць заявы ў тэрміне да 15 сакавіка 1987 г. па адрасу: Uniwersytet Warszawski, Wydział Rusycystyki i Lingwistyki Stosowanej, Katedra Filologii Białoruskiej, 02-678 Warszawa, ul. Szturmowa 3.

Прыгадваем, што навучанне на завочным напрамку прадаўжаецца 5 гадоў, а выпускнікі атрымліваюць дыпломы магістра беларускай філалогіі з дадатковай спецыялізацыяй — руская філалогія.

Галоўнае праўленне БГКТ

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-87"

У суботу, **28 лютага г.г.**, у Беластоцкай філармоніі, вул. Падлесная 2, а 11-ай гадзіне пачнецца **цэнтральны агляд** конкурса **„Беларуская песня-87".**

У нядзелю, **1 сакавіка** г.г., адбудуцца два канцэрты самых лепшых салістаў, дуэтаў і калектываў — лаўрэатаў цэнтральнага агляду. **Пачатак канцэртаў а 14.00 і 17.00 гадз.**

Білеты ўжо прадаюцца ў Галоўным праўленні БГКТ, вул. Варшаўская 11, тэл. **317-18.**

выказванні

ВАСІЛЬ БЫКАЎ:
Розніца паміж нацыяналістам і патрыётам

Патрыёт любіць свой народ, сваю Радзіму, культуру і з павагай адносіцца да культуры суседзяў. А нацыяналіст не так любіць сваё, як ненавідзіць чужое — чужы народ, чужую мову, чужую культуру.

Аб узбагачэнні (3)

Хто са старэйшых не памятае гадоў 1980-81, калі практычна не было і аднаго тыдня, у якім не баставалі б дзесяткі тысяч, сотні тысяч, а то і мільёны. Зразумела, што нельга ашукаць эканамічных законаў. Калі няма працы, дык няма прадукцыі, калі няма прадукцыі на фабрыках, няма тавараў на полках у магазінах, калі няма ў магазінах, дык няма і на стале ў хатах. Вось гэтая, здавалася б так простая, што нават і дзецям зразумелая логіка, не была ў тыя гады зразумелая мільёнам. Памятаю, як праз усю Польшчу паўзла недарэчлівая плётка: урад усё мае на складах, але не хоча даваць народу. Калі народ пры дапамозе забастовак і іншых форм супраціву прыцісне дзяржаву — дзяржава дасць, бо ўсяго мае пад дастаткам. Зразумела, што тыя палітыканы, якія гэта гаварылі, ведалі, што гэта няпраўда. Яны, аднак, кіраваліся простым прынцыпам: чым горш — тым лепш. А народны натоўп? Ён аднолькавы ва ўсім свеце. Верыць ва ўсякага роду наіўнасці. Памятаю шырока распаўсюджаныя плакаты, на якіх была паказана пустая талерка са скрыжаванай віўкай і нажом. Да чаго давалі забастоўкі — ведаем. З кожным днём пагоршвалася гаспадарчая сітуацыя. Была ўведзена картачная сістэма на цукар, мяса, масла, боты, мыла, запалкі, бензін, гарэлку. Сітуацыя з дня на дзень пагоршвалася. У магазінах на полках красаваўся толькі воцат, пасля прапаў і ён. Здавалася, што нават дзіця павінна было зразумець, што толькі спыненне забастовак і дэманстрацый ды салідная праца можа палепшыць умовы, аднак грамадскасць у большасці выпадкаў рабіла зусім супрацьстаўныя вывады — увогуле не думала працаваць.

Грамадства як бы кіравалася ідэалогіяй заходніх краін, аднак пайшло ў напрамку зусім супрацьстаўным у параўнанні з заходнееўрапейскімі народамі. Вядома, што тыя народы ўжо даўно адвярнуліся ад усякай містыфікацыі наіўнага рамантызму, крайній пачуццёвасці, клерыкалізму і фанатызму, метафізікі і ўзброіліся ў рацыяналізм, дысцыплінаванасць, працавітасць, эканамічную калькуляцыю. Наша грамадства, на жаль, гэтых заходнееўрапейскіх рэаліяў не ўзяло пад увагу. Трымаючыся з усіх сіл містыфікацыі, наіўнага рамантызму, містыцызму, клерыкалізму, месіянерства, адным словам, тых каштоўнасцей, якія могуць быць добрым фундаментам пад паэзію, а не пад добрае матэрыяльнае жыццё.

Вядома нам усім, якія былі выкарыстаны метады для таго, каб паўстрымаць грамадства ў яго галопе ў бок прорвы. Людзі былі вымушаны працаваць. Аднак вядома, што якасць нашай працы наогул не вельмі добрая. Не ведаю, ці ўсе памятаюць аб тым, што калі край наш прыступаў да рэформы, пачаў паяўляцца тэзіс аб тым, што ў нас паявіцца армія беспрацоўных. У сувязі з гэтым многія прадпрыемствы пачалі захвочваць сваіх пяцідзесяцігадовых, часта дасканалых спецыялістаў, каб ішлі на пенсію. З такіх заўчасных пенсій скарысталі сотні тысяч рабочых. І што аказалася? Аказалася, што практычна амаль усюды не хапае рабочых. Бывае часта так, што тысячы рабочых месцаў чакаюць рабочага.

Хацелася б мне сёння сустрэцца з тымі гора-прарокамі сярод эканамістаў, якія набаялі такую бязглуздзіцу. А

(Працяг на стар. 6)

СТАН СЦЭНІЧНАГА МАСТАЦТВА

13-14 студзеня праходзіў VIII з'езд Беларускага тэатральнага аб'яднання. Як адзначае „ЛіМ", вядучыя майстры тэатра рэспублікі праналізавалі стан сучаснага беларускага сцэнічнага мастацтва. Стан нецікавы. — Сёння „беларускі тэатр" — хутчэй тэрытарыяльнае азначэнне, — гаварыў, між іншым, на з'ездзе галоўны рэжысёр Акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа В. Мазынскі, — на беларускай мове працуюць толькі тры з 15 драматычных тэатраў рэспублікі. А нават дле вядомага і ў нас драматурга А. Дударава, тэатр у рэспубліцы калі не ў заняпадзе, дык у надзвычай складаным становішчы. — Глядач адмаўляецца ад нашай працы, — працягваў прамоўца. — Паказчыкі могуць быць і высокія, але ўсе мы ведаем, з якой цяжкасцю, іншым разам сілком білет трапляе да гледача ў рукі.

Дэлегаты з'езда вырашылі заснаваць Саюз тэатральных дзеячоў БССР.

ЗАДАЧЫ ПРАФСАЮЗАЎ

23-24 студзеня ў Мінску праходзіў XVI з'езд прафсаюзаў Беларусі. У дакладзе старшыні Белсаўпрофа У. Ганчарыка чытаем: — Саветы і камітэты прафсаюзаў рэспублікі ў апошні час настойліва шукаюць формы і метады, якія далі б магчымасць узмацніць уплыў на развіццё эканомікі, выхаванне людзей, на вырашэнне сацыяльных пытанняў.

Як падкрэсліваецца ў дакладзе, дзейнасць прафсаюзаў Беларусі яшчэ не поўнасцю адпавядае патрабаванням часу. Жывая работа з людзьмі па-ранейшаму падмяняецца фармальным прынцыпам абавязацельстваў і падвядзеннем вынікаў. — Рэспубліканскаму і абласным саветам, камітэтам прафсаюзаў рэспублікі трэба будзе больш актыўна і мэтанакіравана займацца вывучэннем, пашырэннем і ўкараненнем перадавога вопыту, мабілізацыяй працоўных калектываў на вырашэнне тэхнічнага ўзроўню і якасці прадукцыі, — гаварыў У. Ганчарык. Адзначыў ён, што асаблівая роля ў інтэнсіфікацыі вытворчасці належыць прафсаюзным арганізацыям навукова-даследчых і праектна-канструктарскіх устаноў. Другі раздзел даклада азагалоўлены: „Усямерна клапаціцца аб паляпшэнні працы і быту людзей, усталёўваць сацыяльную справядлівасць".

НОВЫ СТАРШЫНЯ САЮЗА ЖУРНАЛІСТАЎ

24 студзеня адбыўся пленум Саюза журналістаў БССР. У сувязі з выхадам на пенсію А. Тоўсцік быў вызвалены ад абавязкаў старшыні праўлення Саюза журналістаў БССР. Новым старшынёй праўлення стаў І. Макаловіч, рэдактар „Звязды".

МАЛАДОСЦЬ СТАРАЖЫТНАГА МСЦІСЛАВА

Як паведамляе „Звязда", маладым і святочным выглядае ў гэтыя дні старажытны Мсціслаў, які адзначае сваё 850-годдзе. Гэтаму юбілею быў прысвечаны ўрачысты сход. Мсціслаў па праву называюць беларускім Суздалем, — адзначае газета. — Тут захаваліся багатыя помнікі старадаўнасці. З Мсціслаўшчыны выйшла многа знатных людзей: паплечнік першадрукара Івана Фёдарава Пётр Мсціславец, адзін з заснавальнікаў беларускай літаратуры М. Гарэцкі, аўтар першага слоўніка беларускай мовы І. Насовіч і многія іншыя.

З нагоды юбілею было наладжана тэатралізавана-спартыўнае свята, на якім удзельнікі мясцовай мастацкай самадзейнасці ўзнавілі старонкі гістарычнага мінулага свайго горада. Быў таксама кірмаш і народныя гульні.

ГАЗІФІКАЦЫЯ ВЁСАК

Прыродны газ прыйшоў на цэнтральную сядзібу калгаса „Перамога" Слонімскага раёна — у вёску Васілевічы. На таннае паліва пераведзена кацельня, якая забяспечвае цяплом жылыя і адміністрацыйныя будынкі, школу. У перспектыве намечана газіфікацыя суседніх вёсак.

ВІНШУЕМ!

За вялікі ўклад у развіццё сродкаў масавай інфармацыі і прапаганды рэспублікі, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР прысвоіў ганаровае званне заслужанага работніка культуры Беларускай ССР Аляксандру Богушу — рэдактару „Гродненской правды".

КАМП'ЮТЭРЫ-МАДЭЛЬЕРЫ

Звыш сотні каманд апаратара здольны прымаць новыя вязальныя машыны, устаноўка якіх завершана ў цэхах Жлобінскага вытворчага аб'яднання штучнага футра. Яны аснашчаны камп'ютэрамі, дысплеямі, мікрапрацэсарамі. Цяпер увод рысунка ажыццяўляецца з дапамогай электронікі, што не толькі расшырыла асартымент жакардавага футра, але і значна павысіла яго якасць, спажывецкія ўласцівасці. Калі старыя машыны да гэтага часу абслугоўваюць два чалавекі — вязальшчык і памочнік майстра, то на новых з поспехам спраўляецца адзін апаратар.

СУД НАД МАФІЯЙ

З лютага мінулага года сталіца Сіцыліі Палерма нагадвае горад на асадным становішчы. Узмоцненыя патрулі карабінераў, асабліва ў кварталах, якія прылягаюць да турмы „Учардоне", бронетранспарцёры на перакрыжаваннях, верталёты, якія час ад часу завісаюць у паветры.

Калі адкрыўся гэты першы ў гісторыі Італьянскай Рэспублікі максі-працэс над мафіяй (перад судом паўстала больш чатырохсот мафіёзі), нават самыя асцярожныя эксперты меркавалі, што правасуддзю спатрэбіцца прыкладна год для таго, каб нанесці злачыннаму сіндыкату першы адчувальны ўдар. І для гэтага, здавалася, былі падставы: па-першае, паліцыі ўдалося атрымаць паказанні ад двух босаў палермскай мафіі С. Канторна і І. Бушэты, якія „раскаяліся", і, па-другое, у „зале-бункеры" былі сабраны многія „тузы" злачыннага сіндыката, аб арышце якіх доўгія гады беспаспяхова марыла італьянская Феміда. „У нас у руках амаль усе верхаводы мафіі, — з аптымізмам гаварыў у пачатку працэсу намеснік палермскага пракурора Шакітана, — і гэта дае працэсу вялікія шанцы на поспех".

І вось з дня пачатку працэсу прайшоў ужо год, а яго арганізатары пакуль што не могуць пахваліцца практычна ніякімі поспехамі. Максі-працэс праходзіць у перааадольванні бясконцых складанасцей.

Галоўную битву з арганізатарамі працэсу мафіёзі разгарнулі ў самой „зале-бункеры", робячы стаўку на максімальнае зацягванне судовага разбору. На жаль, у практыцы італьянскіх судоў не рэдкія выпадкі, калі важнейшыя справы ідуць гадамі і нават дзесяцігоддзямі, як, напрыклад, суд над арганізатарамі выбуху ў Міланскім сельскагаспадарчым банку ў 1969 годзе, віноўнікаў якога італьянская юстыцыя не змагла пакараць да гэтага часу.

На першых жа слуханнях у Палерма падсудныя пачалі груба сімуляваць эпілептычныя прыпадкі, а зусім нядаўна іх абаронцы правялі адкрыта правакацыйны дэмарш, запатрабаваўшы ў адпаведнасці з адным з артыкулаў італьянскага заканадаўства зачытаць усе дакументы, якія датычаць працэсу: чытанне 700 тысяч старонак розных дакументаў, накопленых максі-працэсам, заняло б больш трох гадоў.

Юрысты, якія за шчодрыя ганарары кансультуюць мафіёзі, лічаць, што чым даўжэй будзе цягнуцца судовы разбор, тым больш будзе прывыкаць да яго публіка і тым больш часу з'явіцца ў мафіі, каб апрацаваць у патрэбным ёй духу „сваіх" людзей, якія ёсць у вышэйшых эшалонах улады і ў судовых органах.

Цяпер эксперты сцвярджаюць, што максі-працэс зойме не менш як паўтара года, а можа зацягнуцца і на дваццаць чатыры месяцы.

(ак)

З учора ў заўтра

Помнік савецкім салдатам у Дубічах-Царкоўных.
Фота В. Рудчыка.

Ужо ў вёсцы Грабавец людзі пахваліліся, што ў Дубічах-Царкоўных, сядзібе гміны, будуецца вялікі і прыгожы Дом культуры. Дубіцкая гміна параўнальна маладая і самі Дубічы ўсё яшчэ фарміруюцца як акрэслены тэрытарыяльны цэнтр. Можа, таму ўся гміна цікавіцца тым, што там робіцца, што новага будуецца. Хочацца людзям, каб гміна іх расла, і самі стараюцца. Кожнае здарэнне, кожнае дасягненне паднімае ранг усяе гміны. Так было з помнікам савецкім салдатам у Дубічах-Царкоўных, так было з басейнам на рацэ Арлянцы, так было з сучаснай ветэрынарнай лячэбніцай, так ёсць і з Домам культуры.

Яшчэ дагэтуль у нас увогуле цяжка гаварыць пра тое, што гэта гмінная культура. І тым больш цяжка пра яе гаварыць, паколькі база культуры ў гмінах або слабая, або ўвогуле яе няма.

Па-мойму, гміннае начальства, якое хоча і будуе, нягледзячы на цяжкасці і „важнейшыя гаспадарчыя справы“, дамы культуры і святліцы, робіць добра, бо такім чынам кладзе падрубы для росту актыўнага, свядомага і творчага жыцця людзей.

Дом культуры ў Дубічах-Царкоўных дагэтуль — гэта была раміза, пабудаваная ў час масавага будаўніцтва такіх аб'ектаў у 50-60 гады. Была пры рамізе вызначана халодная зала, якая называлася найперш святліцай, потым клубам і нарэшце гмінным асяродкам культуры. Але і гэтая раміза-святліца дажылася да таго, што трэба было рабіць яе капітальны рамонт або развaліць Сакратар партыі, старшыня гміннай рады нарадовай і начальнік гміны паставілі справу на сесіі. Рашылі супольна стары будынак „адаптаваць і мадэрнізаваць“. Частку грошай на гэта атрымалі ад ПЗУ, частку даў аддзел культуры Ваяводскай управы, праект танна зрабіла рамесніцкая спулдзельня ў Гайнаўцы. Уся пабудова запланавалася на два гады. Пачалася ў 1985, закончыцца ў бягучым. Хочуць адкрыць аб'ект на 22 ліпеня.

У новым Доме культуры будуць: бібліятэка, кіно, зал для сходаў і сустрэч, кабінеты для фатаграфіі і пластыкі, гмінны беларускі музей з аддзелам рэвалюцыйных традыцый. Зацікавіла нас апошняя прапанова. Справа ў тым, што ўся Дубіцкая гміна населена беларусамі. І ўсе праяўленні творчай дзейнасці людзей маюць тут беларускі характар. Гэта беларускія людзі змяняюць тут аблічча жыцця. І справядліва рашылі яны, што ўсе гэтыя перамены з учарашняга на заўтрашняе, гэтае жыццё ў руху — трэба пакінуць у сваім музеі на памяць пакаленням. Адносна ж рэвалюцыйнага кутка, то ў гэтым не трэба пераконваць. Вялікія рэвалюцыйныя традыцыі маюць гэтыя беларускія вёскі і вялікія заслугі ў барацьбе і станаўленні народнай улады.

Нездарма людзі ў Дубічах паставілі помнік савецкім салдатам. І паставілі яго самі. Ані адна дзяржаўная залатоўка не пайшла на яго. У гмінным архіве ляжаць спіскі ахвярадаўцаў з усяе гміны. Плацілі і па тысячы злотых, і па дзесяць. Але не было такога, які б не даў нічога. А з сабраных людзьмі грошай 80 тысяч зл., якія засталіся ад помніка, былі перададзены ў фонд дапамогі школе. Вось якія тут людзі!

Дубіцкая гміна засароміла многіх, узводзячы свой скромны, але сардэчны помнік тым, якія аддалі жыццё, каб жыццё на гэтых землях існавала. Будуюць у нас помнікі розныя, але дубіцкі помнік — гэта сапраўдны народны помнік. І дубіцкі салдат на помніку спявае адвечную песню пра жыццё, якое ён падараваў. Станьце і паслухайце!..

Вера Леўчук

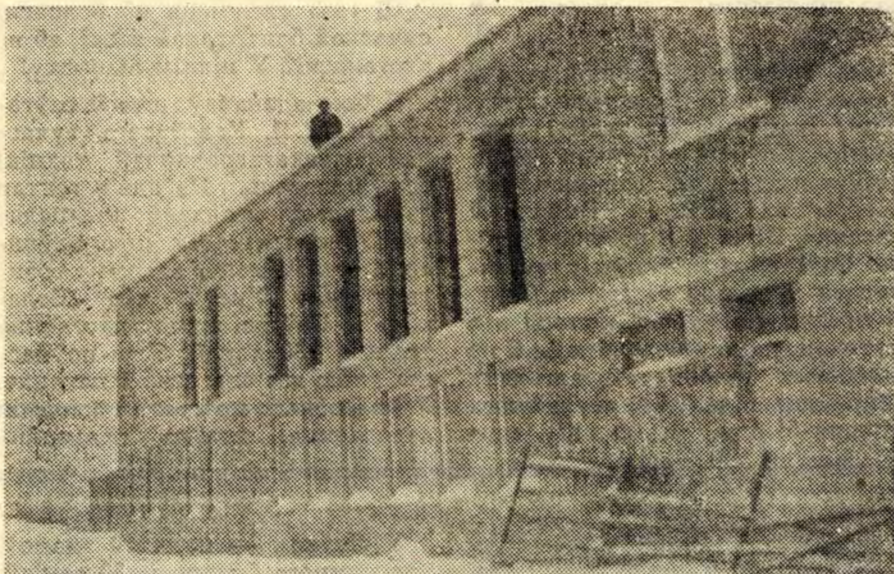

Вялікі прыгожы Дом культуры будуецца ў Дубічах-Царкоўных.
Фота Я. Чэрнякевіч.

УВАГА, СТУДЭНТЫ-БЕЛАРУСЫ!

У лістападзе 1981 г. у памяшканні ГП БГКТ у Беластоку адбыўся злёт беларускіх студэнтаў з многіх вышэйшых школ. Пастановы, якія былі прыняты на той сустрэчы, павінны былі вызначаць напрамак развіцця нашага руху. Аднак з розных прычын яны не ажыццяўляюцца. За пяць гадоў шмат змянілася. Рух наш набыў прававыя формы (існуюць тры Рады культуры, выдаецца часопіс), а за гэтым ідзе, на жаль, абюракрачванне. Каб элімінаваць абмярцвенне і надаць руху больш жывое аблічча, трэба шмат змяніць. Аб гэтых зменах павінны пагаварыць мы ўсе, сабраўшыся пры супольным стале, пакінуўшы ўсе міжусобныя спрэчкі.

Варшаўская Рада культуры на сваім сходзе 15 снежня 1986 г. прыняла пастанову аб скліканні з'езда, які фактычна быў бы Другім кангрэсам беларускага студэнцтва ў Народнай Польшчы. Арганізацыйны камітэт з'езда вызначыў яго тэрмін на 27-29 сакавіка, а месца — Бельск-Падляшскі. Дэбаты з'езда будуць праходзіць у суботу і нядзелю ў Бельскім доме культуры.

Прыехаўшыя ў пятніцу вечарам няхай накіроўваюцца ў клуб БГКТ (вул. Міцкевіча 50/54). Усім прыезджым гарантуем начлегі (хто мае магчымасць, няхай возьме з сабою спальны мяшок).

Наш кангрэс будзе праводзіцца пры адкрытых дзвярах. Запрашаем на яго школьную і працуючую моладзь! У дэбатах можа прыняць удзел кожны, хто захоча. Права галасавання будуць мець выключна тыя, якія раней атрымаюць мандаты (толькі студэнты).

Больш падрабязныя інфармацыі можна атрымаць:

— у Варшаве: клуб БГКТ, вул. Сенаторская 8, тэл. 260-286;

— у Беластоку: Дом студэнта пры вул. Кракаўскай 9а, пакой 421, тэл. 227-46;

— у рэдакцыі „Нівы“: вул. Весялоўскага 1, тэл. 210-33;

— у Бельску-Падляшскім: клуб БГКТ, вул. Міцкевіча 50/54, тэл. 25-18, кірункавы Бельска з Беластока — 057.

ПРАГРАМА КАНГРЭСА

пятніца — 27.03.87

Прыбыўшыя могуць сустрэцца а 19-ай гадзіне ў бельскім клубе БГКТ з дзеячамі Бельскага аддзела БГКТ і рэдакцыяй „Сустрэч“.

субота — 28.03.87

10.30 — Адкрыццё з'езда і выдача з'ездаўскіх мандатаў (білетаў).

11.00-15.00 — Дэбаты, якія пачнуцца праграмным дакладам арганізацыйнага камітэта з'езда.

15.00-16.30 — Перапынак.

16.30-18.45 — Працяг дэбатаў.

19.00 — Канцэрт бельскіх беларускіх калектываў.

нядзеля — 29.3.87

9.00-13.00 — Дэбаты і прыняццё канчатковых пастаноў.

13.00-15.00 — Перапынак.

15.00 — Мастацкая частка, у якой выступяць маладыя артысты.

17.00 — Заканчэнне з'езда.

P.S. Могуць быць уведзены некаторыя змены.

ПРАГРАМНЫЯ ТЭЗІСЫ

1. Абгрунтаванне актывізацыі моладзі пры БГКТ (маладзёжная секцыя), пры ЗСП (Рады культуры студэнтаў беларускай нацыянальнасці) і іншых агульнапольскіх арганізацыях па прынцыпе аўтаноміі.
2. Заснаванне арганізацыйных форм дзейнасці беларускай моладзі, між іншым, у Любліне, Ольштыне, Гданьску.
3. Асуджэнне шкоднай дзейнасці і адмоўных з'яў на працягу апошняга часу.
4. Пашырэнне абсягу дагэтуль арганізаваных мерапрыемстваў, уявдзенне новых форм, напрыклад: святкаванне гістарычных гадавін, афіцыйнае ўшаноўванне памяці нашых славутых продкаў, арганізаванне рэгулярных навуковых сесій, прысвечаных беларускай праблематыцы, арганізаванне баляў беларускіх студэнтаў, Купалля і г.д., замежныя лагеры і экскурсіі, асабліва ў БССР
5. Пашырэнне выдавецкай дзейнасці. Азнаямленне польскага чытача з нашымі праблемамі.
6. Стварэнне ўласнага фінансавага фонду.

Арганізацыйны камітэт

У МАСТАЦТВЕ МНОГА ДАРОГ

12 студзеня 1987 года ў варшаўскай галерэі „Тэст“ адбыўся вернісаж выстаўкі карцін Міколы Давідзюка. М. Давідзюк — беларус, нарадзіўся ён на Беласточчыне. Вучыўся ў Вышэйшай школе мастацтва ў Лодзі. Там таксама сёння і працуе выкладчыкам. М. Давідзюк дагэтуль наладзіў пяць паасобных выставак сваіх карцін у краіне, прымаў таксама ўдзел у шматлікіх выстаўках супольна з іншымі мастакамі, у тым за мяжой.

М. Давідзюк ужо не малады чалавек, ён у поўным росквіце творчых сіл. Мастак, які авалодаў формаю, акрэсліў свой стыль. Ён прайшоў ужо значную частку свайго творчага шляху і можа азірнуцца назад. Як мне здаецца, адчувае ўжо больш расчаравання, чым надзеі на будучыню. Раблю гэты вывад, зусім не заглядаючы Давідзюку ў метрыку. Для мяне важны не год яго нараджэння, а тое, што пабачыў я ў галерэі.

Творчасць М. Давідзюка вельмі інтэлектуальная, поўная намёкаў і выразных сімвалаў. Несумненна, яна кранае гледача, прымушае да аналізу. Значэнне карцін трэба расшыфраваць самому, што не заўсёды лёгка, але развязка аказваецца ясная і адназначна акрэсленая. Для мяне занадта адназначная. Складаная структура, якую аўтар будуе з такім напружаннем, разбіваецца пры недахопе часта мастацкіх сродкаў. Постаці, з поўнымі выразу вачыма (яны быццам узяты з іконапісу), з выразным лінейным абрысам. Лінія называецца, зрэшты, мастаком зусім дaслоўна (дрот, шнурок) — вельмі цікавы і ўдалы матыў. Аднак, калі аўтар сутыкнецца з колерам і плямай, тады пачынае мяне расчароўваць: плоскія, цёмныя фоны акцэнтуюць моцныя плямы глыбокага блакіту і інтэнсіўнай чырвані на гладкай, бліскучай фактуры. Яны вельмі экспрэсіўныя, але іх экспрэсія разбівае структуру карціны. Гэта самы слабы аспект творчасці Давідзюка — па-мойму, аспект самы важны. Але я адчуваю, што мой падыход і падыход мастака да гэтых спраў цалкам розныя. Што ж, у мастацтве многа розных дарог.

Як не глядзець, выстаўку ўсё ж такі варта было пабачыць, а хто не мог гэтага зрабіць, можа пазнаёміцца з добрым яе каталогам, выдадзеным сталічным бюро мастацкіх выставак.

В. Сельвесюк

ВЫЙГРАЛІ ПРАДШКОЛЛЕ

Гайнаўка ўжо каторы год прымае ўдзел у конкурсах на найбольш гаспадарны горад і ўвесь час займае добрыя месцы, а падрад нават другія. За атрыманыя ўзнагароды будзе новае прадшколле. Горад жа развіваецца, у ім дзяцей усё больш, прадшколле вельмі патрэбнае.

Э. Вайсковіч

УСЯЛЯК МОЖНА АЦЭНЬВАЦЬ

І я не веру ў тое, што расійскія цары былі бацькамі для Белавежскай пушчы. Алесь Барскі шырока апісвае, як гэта даўней імператары ўсерасійскія зніштажалі Белавежскую пушчу, ладзячы па-бяздумнаму крывавыя паляванні. Барскі цытуе колішнюю рускую кнігу, у якой апісаны ўсенькія тыя дзікасці імператарскіх паляванняў, хоць у пахвальным тоне. Адразу хочацца запытаць Барскага: а ці сёння паляванні адбываюцца з меншым размахам?! Я скажу больш: сённяшнія нашы царыкі горш даўнейшага цара, бо яны з бядоты выйшлі і таму надта ж драпежныя на ўсялякую здабычу. Палююць куды больш жорстка, нават з нейкім фанатызмам! І хто пра гэта кнігу напіша?

Добра яшчэ, што наша начальства не мае царскай улады бязмежнай, у нас дэмакратыя і канстытуцыя. Іначай — не дай Бог свінні рог, а мужыку царства! Па Белавежскай пушчы і след даўно прастыў бы. І зайца ўжо не ўбачылі б, не кажучы пра дзіка, аленя ці зубра. Якая процьма людзей сёння ходзіць з дубальтоўкамі, а кожны такі з дубальтоўкаю, пішы, тайны браканьер, паразіт прыроды, бандыт жывога ў лесе. Аж дзіва бярэ, што ў Белавежскай пушчы ўсё яшчэ ёсць у што страляць, ёсць на каго паляваць. Невычарпальная яна нейкая ў нас!

І хто толькі гэтай пушчай не карыстаўся! І цары Расіі, і ангельскія капіталісты пры санацыі польскай, і нямецкія фашысты, і нашы зладзеі потым колькі папавазілі дрэва ў так званую свабоду, калі па вайне не было парадку, банды ўсякія сядзелі, разбоем займаліся.

І ў нашы дні Белавежская пушча не мае так вельмі спакою. рэжуць яе, як тую моркву, сасну за сасною, яліну за ялінаю. А дзе прападае дрэўе, там і прападае і звяр'ё, бо лес гэта дом звера, дом, які мы, людзі, разбураем, і зверу няма куды падзецца, няма дзе жыць. На жаль, чалавек занадта прагны, занадта скупы і хамскі, каб палічыцца з усім тым.

Трэба біць па лапах усё тое наша хамуцтва, якому абы сёння добра жыць, а заўтра можа быць і патоп свету. Белавежскую пушчу мы мусім выратаваць, яна наша здароўе, без лясоў не было б кіслароду ў паветры, мы не мелі б чым дыхаць, усіх нас выкаціла б да апошняй нагі за адну мінуту!

Часам думаю сабе так: кожны, хто меў крыху сутык з дзікім зверам, ведае, што звер рэдка кідаецца на чалавека, хіба тады толькі, калі адчувае пагрозу. Чаму чалавек горшы звера? Ён кідаецца на звера першы і дзеля таго, каб наесціся яго мясам. Ну, хто тут больш дзікі — звер ці чалавек?

М. Панфілюк

Свойскія малюнкі

Старая хата ў Рагаўцы Сямяціцкай гміны. Мал. Уладзіслава Петрука.

З ПАЕЗДКІ Ў БССР

АБЕДНІ ЧАС

Мы крыху паспяшаліся. Саўгасная сталовая пачынала выдаваць абеды толькі праз паўгадзіны. Старшыня Вымнаўскага сельсавета Дубко Уладзімір Іванавіч папрасіў у нас прабачэння, што ён вымушаны аформіць штосьці вельмі важнае і неадкладнае.

— Вы тут пакуль што падыхайце свежым паветрам. Яно ў нас прыазёрнае, здаровае, як бальзам.

Ён кудысьці пайшоў, а я ў кампаніі віцебскіх журналістаў, Веры Іванаўны Басалай і Уладзіміра Пятровіча Ганчарова застаўся падыхаць „азёрным паветрам" над возерам Вымна ў пасёлку Вымна, Віцебскага раёна. Саўгасная сталовая размяшчалася ў канцы гэтага пасёлка. Я прагна ўзіраўся ў кожны яго куточак, намагаючыся хаця б па вонкавых прыкметах адгадаць сапраўдны воблік тутэйшага жыцця-быцця. Найперш маю ўвагу прыкаваў своеасаблівы малюнак. Нейкі старэйшы селянін пад'ехаў пад сталовую невялікім конікам, запрэжаным у возік, на драўляных колах з жалезнымі абручамі. Хамут, дуга, аглоблі і гэты возік-жалязняк. Божа мой, гэта ж надзённы малюнак з майго басаногага дзяцінства амаль паўвяковай даўнасці! Адыйшло гэта ўсё ў гісторыю, як лыкавыя лапці, бабуліна лучына і дзявочыя пакудзельнішы. І тут, над возерам Вымна, я таксама не спадзяваўся штосьці такое ўбачыць, хаця на дарогах Віцебшчыны здаралася мне абганяць менавіта такія возікі-жалезнякі.

Ці гэта сведчыць аб беднасці сучаснай беларускай вёскі, аб яе адсталасці? У ніякім выпадку!

Я ўжо адзначаў, што ў саўгасе імя **А. Я. Углоўскага** сучаснай сельскагаспадарчай тэхнікі ёсць удосталь. На адзін гектар зямельных угоддзяў прыпадае тут 30 конскіх сіл, што раўняецца больш-менш аднаму трактару тыпу „Урсус" або „Беларусь". Саўгас, аднак, пастаянна трымае 130 коней. Яны поўнасцю апраўдваюць сваё існаванне. У паасобных працах і паслугах, аказваецца, цяжка падмяніць жывога каня нейкім іншым механічным цягачом. Асабліва ва ўмовах Віцебшчыны, дзе многа азёраў, рэк, сенажацяў, балот і лясоў. Конь вельмі ж прыдатны і ў падсобнай, прыхатняй гаспадарцы працаўнікоў саўгаса. Цяпер, у рамках перабудовы савецкай эканомікі, гэтым падсобным сямейным гаспадаркам прыдаецца асабліва вялікая ўвага. У кожным сельсавеце працуе спецыяліст, найчасцей заатэхнік, які займаецца арганізацыяй падсобнай жывёлагадоўлі. У сельсавеце Вымна гэтую справу вядзе жонка старшыні. Кожная сям'я, калі захоча, можа атрымаць у бясплатную арэнду да 40 сотых зямлі ў сваё асабістае карыстанне. У саўгасе імя А. Я. Углоўскага аж 670 сем'яў займаецца падсобнымі гаспадаркамі. Летам мінулага года, калі я там быў, яны гадавалі звыш 400 кароў, каля тысячы свіней і звыш 500 авечак.

— Я сам, — прызнаўся мне старшыня, — працую на падсобнай гаспадарцы. Разам з жонкай здалі мы ў мінулым годзе 2000 літраў малака. Быў гэта наш дадатковы даход.

(Працяг на стар. 6)

З рэпарцёрскіх ЗАПІСАК

ШЧОДРЫ ВЕЧАР У ШЧОДРЫХ ЛЮДЗЕЙ

Шчодры вечар, значыць, вечар і ноч з 13 на 14 студзеня, даўно ўжо за намі. Але я правёў яго ў кампаніі жыхароў вёскі **Леўкі**, і ўражанні ад гэтай сустрэчы на доўгі час запаланілі маю памяць.

Пра існаванне гэтай невялічкай вёскі ведаў я даўно. Яна ў Бельскай гміне, у раёне шашы Бельск-Кляшчэлі. Больш-менш у тым месцы, дзе чыгунка з Гайнаўкі ў Бельск перасякае Кляшчэлеўскую шашу. Зараз за чыгуначным пераездам, калі ехаць з Бельска, ад шашы ў правы бок адгаліняецца дарога і вядзе ў Леўкі. Ёсць тут і чыгуначная станцыя Леўкі, першая за Бельскам, у напрамку на Чаромху і Седльцы, станцыя, так сказаць, вузлавая, бо якраз у Леўках спалучаюцца (або разыходзяцца) рэйкі з гайнаўскага і чаромхаўскага напрамкаў.

*

У Леўках — каля 50 дамоў, але нямнога больш за 30 сем'яў, з якіх ледзь 10 займаюцца выключна апрацоўкай зямлі. Гэта Пётр Парфенюк, Ян Дэмянюк, Ян Мароз, Мікалай і Ян Гаўрылюкі, Караль Карчэўскі, Сяргей і Валянцін Бурылы, Ян Мялешка і Сцяпан Калужынскі. Усе іншыя — гэта хлебаробы-рабочыя. У Бельск з Левак — недалёка, даезд добры; можна і цягніком і аўтобусам. Дык зразумела, што ляўкоўцы, асабліва мужчынскае племя, гуртам рушылі ў свет Божы, каб як мага далей ад бацькоўскіх загонаў. З'ява гэта сёння звычайная і цяжка спадзявацца, каб у Леўках было інакш. Нават тыя жыхары гэтай вёскі, якім па розных прычынах не ўдалося або не захацелася цалкам парваць сваіх сувязяў з матуляй-зямлёю, хаця знайшлі дадатковую працу, напрыклад, у Бельску ці ў Гайнаўцы, то гаспадаркі аддалі фактычна ў рукі жонак.

Магчыма таму леўкаўскія жанчыны сваёй грамадскай актыўнасцю якраз і выходзяць на першы план. **Крысціна Себятынская**, энергічная старшыня леўкаўскага гуртка вясковых гаспадынь, заўзята, аднак, бароніць мужчын і просіць, каб не пакрыўдзіць іх аніводным кепскім словам.

— Мой мужык таксама — на калеі, — кажа яна. — Але гэта нам не перашкаджае і дзяцей гадаваць, і восем гектараў поля зусім нядрэнна апрацоўваць, збожжа ды бульбу, а таксама і мяса дзяржаве пастаўляць...

Крысціна Себятынская, так сказаць, не тутэйшая. Прывандравала ў Леўкі аж з-пад Сямяціч, дзе мясцовая беларуская гаворка ўжо расплылася ў наступаючай безупынку мазавецкай моўнай стыхіі. Засталася толькі душэўная сувязь з праваслаўным веравызнаннем.

— Я ўсё разумею, — кажа яна. — Але сама не маю адвагі гаварыць па-тутэйшаму, баюся, каб людзі з мяне не смяяліся.

Вядома, было б лепш, каб Крысціна Себятынская пераадолела гэты сорам. Але і без гэтага прынялі яе ў Леўках ужо як сваю. Ёй у асноўным давялося арганізаваць гэты Шчодры вечар, спалучаны са святкаваннем 30-годдзя гуртка вясковых гаспадынь у Леўках.

*

З гэтай нагоды наехала ў Леўкі розных, менш і болей важных гасцей. Былі яны з Беластока і з Бельска. Ледзь памясціліся ў леўкаўскай святліцы, якой як-

ДРУЖБА

Дружба Польшчы з Савецкім Саюзам з'яўляецца падставай існавання і развіцця нашай дзяржавы, таму ўмацоўванне польска-савецкай дружбы надалей з'яўляецца важнейшай задачай усіх звенняў ТППРаўскай арганізацыі.

Гміннае праўленне Таварыства польска-савецкай дружбы ў Заблудаве інтэнсіфікавала сваю дзейнасць у 1980 годзе. Інспіруе яе і ўзбагачае святкаванне гадавін Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, Дня перамогі, гадавін Савецкай Арміі, падпісання дагавору аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе ПНР і СССР і іншыя гадавіны, якія з'яўляюцца важнымі падзеямі ў палітычным жыцці абодвух народаў.

У Заблудаўскай гміне налічваецца 520 членаў ТППР. Да найбольш актыўных залічаюцца гурткі ў вёсках Рыбалы і Паўлы, у сельскагаспадарчай спулдзельні прадукцыйнай у Рыбалах і школьны гурток у заблудаўскай васьмікласнай школе, у якой знаходзіцца Пакой памяці

маршала СССР Васіля Сакалоўскага, які паходзіць з гэтай гміны, з вёскі Козлікі.

Сёлета, як і штогод, гміннае праўленне ТППР будзе арганізоўваць урачыстыя вечарыны з нагоды спомненых гадавін, будзе наладжваць сустрэчы з прадстаўнікамі СССР, будзе папулярызаваць супольныя дасягненні польска-савецкага супрацоўніцтва. Будзе таксама паглыбляць веды аб сучасным абліччы СССР, аб вялікіх пераменах, якія адбываюцца там пасля XXVII з'езда КПСС.

У гэтым годзе асабліва ўрачыста плануецца адзначыць 70-ую гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Будуць тут займацца таксама разбудовай арганізацыі ТППР і эфектыўней, з большай выхаваўчай сілай уздзейнічаць на асяроддзе Заблудаўскай гміны.

Старшынёю гміннага праўлення ТППР у Заблудаве з'яўляецца Іван Хлябіч, які выконвае гэтую ганаровую функцыю ўжо на працягу дзесяці гадоў. З'яўляецца ён дырэктарам спулдзельчага банка ў Заблудаве. Часта ён сам выязджае ў гурткі ТППР і выступае там з дакладамі. Ён з'яўляецца таксама членам Ваяводскага праўлення ТППР і старшынёй кантрольна-рэвізійнай камісіі гміннага камітэта ПАРП у Заблудаве. Адным словам, сапраўдны грамадска-палітычны дзеяч Заблудаўшчыны.

Міхась Хмялеўскі
Фота аўтара

ГУЛЬТАЙКА І ЯЕ БЫК

У нашай вёсцы жыве ўдава, якая па смерці мужыка пачала гаспадарыць разам з меншым сынам, а большага выправіла яна на свой хлеб. У яе добрая гаспадарка, добрыя будынкі, трымае яна пяць кароў ды ялавічыну на продаж. Усё было б у яе вельмі добра, калі б яна трохі бралася за работу, але дзе там! Яна толькі сынам умее камандаваць, а ён і кароў тых доіць і гной адзін возіць на поле. Агарод зеллем зарастае, а гаспадыня яго па вёсцы швэндаецца з плёткамі. Гэта мая братавая, яна мужа свайго на той свет загнала, калі ён быў яшчэ маладым, усю работу на яго так навaліла, нават гаршкі ён мыў. Яна ўсіх лічыць дурнямі, а сябе, вядома, вялікай разумніцаю.

Ого, як карова ацеліцца і бычка прывядзе, то яна трымае гэтага бычка нячышчаным (нявыпакладаным) і потым да кароў быдлюючых пускае яго тайком суседзям — і ўжо не трэба плаціць пяцьсот злотых за „жандовага“ быка. Аднаго разу карова прывяла бычка-вырадка, хадзіў за кароваю пару месяцаў на пашы, такі валахаты, бы авечка. Пасля адлучыла яна яго ад каровы і закантрактавала. Праз нейкі час павезла яна здаваць бычка, але ў першы клас не прынялі, бракавала сямі кілаграмаў. Калі так, то яна купіла пяць мяшкоў мяшанкі ды давай карміць бычка, як на зарэз, а нанач перад вывазам быка на „скуп“ так накарміла яго, што ён узяў і здох. Добра, што страхоўшчыкі не даведаліся пра тое, што сама яна вінаватая ў такой прапажы. Таму далі ёй крыху страхоўкі.

Вельмі ненасытная з яе баба. Відаць, гэтак таму, што выходзіла яна замуж, як у нас кажуць, голай хамуткай.

З. Шчасновіч

Ага, забыў я дадаць, што таго здохлага быка збыла яна на падліну ў Шудзялаве.

ПАМАГАЕ ЦІ ПЕРАШКАДЖАЕ?

(Працяг са стар. 1)

Школа выхоўвае пашану да роднай мовы і культуры, развівае ў дзяцей цікавасць да ведаў, да гісторыі, этнаграфіі. Вучні школы сабралі ўжо больш 80 экспанатаў з думкай аб будучым Беларускім музеі.

Большасць вучняў гэтай школы ідзе далей вучыцца ў Бельскі беларускі ліцэй імя Браніслава Тарашкевіча. І зноў-такі таму, што гэты ліцэй славіцца па ўсёй Беласточчыне сваім высокім узроўнем навучання. Амаль усе выпускнікі ліцэя паступаюць у вышэйшыя школы Польшчы і Савецкага Саюза.

І зноў вяртаюся да пастаўленага ў загалоўку пытання: памагае ці перашкаджае беларуская мова вучыцца нашым дзецям? Адказ пакідаю чытачам.

З другога боку, варта падумаць аб тым, ці мы, дарослыя, зрабілі ўсё, каб нашы дзеці маглі вучыцца роднай мове. Ёсць жа ў нас яшчэ школы, дзе беларуская мова выпадае з раскладу занятхаў толькі таму, што не знайшлося для яе месца ў часе ці свабоднага класа, часам бацькі баяцца яшчэ, каб іх сыночак ці дачушка залішне не перапрацаваліся, а часам і проста бяздумна скрэсліваюць гэты прадмет з навучання, каб лягчэй жылося.

Не пазбаўляйма нашых дзяцей пачуцця сувязі з бацькамі і роднымі, не абірайма іх з таго багацця, якое дае прывязанасць да роднага дома, да бацькоўскага цяпла і матчынай мовы!

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

НАВАСЕЛЛЕ Ў ПАЖАРНІКАЎ

Закончыліся турботы і цяжкасці раённага аддзела пажарнікаў у Гайнаўцы. Атрымалі гайнаўскія пажарнікі новы і добра абсталяваны будынак на вуліцы Пралетарскай. Гэта праява добрай работы бельскай будаўнічай фірмы.

Больш за трыццаць гадоў пажарнікі гняздзіліся ў старым, яшчэ даваенным будынку, што на вул. Варынскага.

Э. Вайсковіч

САБЕ І ЎНУКАМ

У Гайнаўцы штогод больш новых жылых дамоў. Шмат будуюцца і самі людзі, ставяць сабе асабнякі. У 1986 годзе пабудавана сорак восем такіх асабнякоў. Людзі шчасліва карыстаюцца цяпер вынікамі сваёй працы. І будзе ім што ўнукам сваім пакінуць.

Э. Вайсковіч

раз і апякуюцца тутэйшыя жанчыны. Святліца знаходзіцца зараз жа за станцыяй, побач шасейнай дарогі, далекавата ад вёскі. Калісьці ў гэтым будынку вучыліся дзеці. Цяпер іх возяць у Бельск. Апусцелую школу ўзялі пад сваю апеку леўкаўскія жанчыны.

На юбілей жаночага гуртка падрыхтаваліся яны выдатна. Сцены і столь памалявалі яшчэ да марозу, купілі матэрыял ды самі пашылі фіранкі і шторы для вокан, самі памылі падлогі, зрабілі скромную дэкарацыю, напалілі ў печках, ды задбалі, каб шматлікія госці наеліся і напіліся да адказу.

— Бо ў нас так: як працаваць — дык да поту, як кахацца — дык да забыцця, а як гуляць і весяліцца — дык да апошніх сіл! — заявіла адна тутэйшая жанчына, якая з песняй і танцам распачала ў гэтым годзе наступленне на дзевяты дзесятак свайго жыцця. Гэта Анна Амбрашкевіч, закерзонка, як кажуць у Леўках. Яна аднолькава спраўна ўмее знайсці ў сваёй багатай памяці трапную прыпеўку і на польскай, і на беларускай мовах.

Ён паляк, а я руска —
Будзе пара беларуска.

А калі Анна Амбрашкевіч выступіла ў сцэнічным абразку „З візітам у лекара“, дык усе прысутныя ў леўкаўскай святліцы са смеху за жываты трымаліся.

*

Няма магчымасці апісаць усё тое, што адбывалася пад дахам леўкаўскай святліцы ў гэты Шчодры вечар. З Бельскага ПГРу прыехаў самадзейны эстрадны калектыў „Пшэпюрэчка“. Выконвае ён выключна польскія, а дакладней кажучы — мазурска-мазавецкія песні і куплеты.

Калі, аднак, самадзейнікі з Бельскага ПГРу пакінулі сцэну, тады бралі голас тутэйшыя людзі і зала запаўнялася мясцовымі агульнавядомымі па ўсёй Беласточчыне, беларускімі і рускімі застольнымі песнямі.

Нэсэ Галя воду, коромысло
гнэцьця.
Зятю, зятю, зятю мой хорошы.
Тогды была добра, як давала
грошы.
Нэсэ Галя воду квыткі
поліваты.
Тогды была добра, як мог ты
кохаты.

*

У гэты вечар завітаў у Леўкі і сапраўдны Дзед Мароз з велізарным мяшком падарункаў. Усе, вядома, ведалі, што Дзед Мароз сапраўды называецца Марозам, што гэта адзін з лепшых гаспадароў у Леўках, але аніводная жанчына (уключна з яго сапраўднай жонкай) не пратэставала супроць яго патрабаванняў, калі ўручаў ён наваголнія падарункі. Згодна з яго воляй і па згодзе прысутных цалавал яго ў доўгую бараду, спявалі і танцавалі, а старшыня Крысціна Себятынская прачытала даўжэзны сатырычны верш пра гісторыю леўкаўскага гуртка вясковых гаспадынь.

Дзед Мароз быў шчодры. Абдарыў падарункамі ўсіх жанчын. Былі яны даволі каштоўныя. Леўкаўскія жанчыны заслужылі на іх 30-гадовай гра-

(Працяг на стар. 7)

МАСТАЦТВА АФГАНІСТАНА

У беластоцкай ратушы, сядзібе Акруговага музея, 30 студзеня г.г. адкрылася цікавая выстаўка народнага мастацтва і рукадзелля Афганістана. Экспазіцыя гэтая — частка афганскай калекцыі Варшаўскага музея Азіі і Ціхага акіяна. Выстаўка дапаможа бліжэй пазнаёміцца з матэрыяльнай культурай і традыцыямі афганскага народа, са штодзённым жыццём гэтай далёкай краіны.

Дзвесце экспанатаў размяшчаюцца ў 2 залах. У першым — прадметы звязаныя з мужчынскімі заняткамі і качаваннем. Тут можам убачыць сёдлы і вупраж, радзюжкі і дыванікі на вярблюдаў і коней, ючныя торбы, абсталяванне чайханы, люлькі, прылады для ўзважвання тлушчаў, пасудзіны. У другім зале паказана традыцыйная сядзіба аселых афганцаў. Захапляюць штодзённая і святочная жаночая і мужчынская вопратка, дываны, ювелірныя вырабы. Вялікае зацікаўленне наведвальнікаў выклікае драўлянал дзіцячая калыска з прыладамі для мочаспускання для дзяўчынкі і хлопчыка, з дзіркай у дне (у нашых вёсках, як сказаў мне адзін старэйшы беларус, калісьці таксама карысталіся падобным „устройствам", апчаджаючы пялёнкі)...

Выстаўку можна глядзець у Беластоку да канца сакавіка. Заходзьце, пацікаўцеся каляровай экзотыкай у гэтыя марозныя дні „зімы стагоддзя"!

Міра Лукша

СУСТРЭЧА Ў ЗІМОВЫМ ЛЕСЕ

Гэты эцюд мы зрабілі на дарозе з Дубіч-Царкоўных у Гайнаўку. Дзядзьку клічуць Цімафей Мінюк, яго чорны конік з белай звёздачкай на ілбу — гэта Жук, а вязуць яны восыпку ў Істок, дзе абодва жывуць.

Наш новы знаёмы аказаўся чалавекам надзвычай сімпатычным і хапіла кароткага знаёмства на зімовай дарозе, каб Цімафей Мінюк запрасіў нас у Істок у хату з нумарам 34. Адвечная беларуская гасціннасць, як не любіць цябе!

(вл)

Фота Я. Чэрнякевіч

КВЕТКІ З ВАЛОДЗЕВАГА ГАРОДЧЫКА

Каб крыху сагрэцца лютаю зімою, падаем інфармацыю з лета. Вось мінулым летам прайшоў у Нарве першы конкурс прыхатніх кветкавых гародчыкаў. Арганізаваў яго мясцовы гмінны асяродак культуры (ГОК). У конкурс уключылі 28 гародчыкаў. Першую ўзнагароду заваяваў Уладзімір Хіліманюк, малады чалавек, яшчэ кавалер. У Нарве кіруе ён гмінным асяродкам ідэйна-выхаваўчай працы пры гмінным камітэце партыі.

Сустрэўшы Валодзю, спыталі мы, якія ж кветкі ён гадуе ў сваім гародчыку. Хлопец назваў мусіць шэсць дзіўных назваў, з якіх вядомымі нам былі толькі свойскія астры. Іншыя кветкі — нейкія заакіянскія, з далёкіх краін.

ГОК хоча працягваць такія конкурсы ў Нарве, а нават пашыраць, бо хоча таксама ўвесці ў конкурс і агародніну. Новы конкурс, як і даўнейшы, пачнецца з прылётам ластаўкі, а гэта не так і далёка.

Нам вельмі спадабаліся конкурсы на кветкі, бо яны маюць эстэтычны характар і змяняюць адносіны чалавека да прыроды. Памагаюць адарвацца ад нашай штодзённай шэрасці і акунуцца ў прыгожае, якое, праўда, ніякіх матэрыяльных карысцяў не дае, затое змякчае сэрца чалавека, робіць яго больш жыццерадасным. А перамога Валодзі Хіліманюка ў такім конкурсе адразу вельмі многа добрага расказвае пра яго, як чалавека.

(вл)

ПРЫКАЗКІ

Бацька памрэ, то палавіна сіраты, а як маці памрэ, то цэлы сірата.

*

Гаспадыня, твая рэч — глядзі ў печ.

*

Дзень вялікі, а луста мала: не родная мамка ў торбу клала.

*

Свая матка, б'ючы, не заб'е, а чужая, гладзячы, загладзіць.

(Працяг са стар. 2)

АБ УЗБАГАЧЭННІ (3)

трэба сказаць, што такія прагнозы — гэта таксама праяў бракаробства.

Вядома, што амаль кожны чалавек хоча жыць заўтра лепш, чым жыве сёння. І гэта здаровая і добрая тэндэнцыя. Трэба такое імкненне ў людзях падтрымоўваць і ніколі яго не гасіць, няхай людзі ўзбагачаюцца з тым, што няхай робяць гэта сумленнымі сродкамі і добрасумленнай працай.

Вяртаючыся да майго песімізму, звязанага з немагчымасцю ўтрымаць сённяшні ўзровень жыцця, прагну падкрэсліць, што стане ён неабаснаваным, калі ўсе мы салідней, чым дагэтуль, возьмемся за работу і болей ніколі не паверым (як гэта было ў 1980-1981 годзе), што можна зарабляць больш, працуючы менш, і можна жыць лепш, працуючы горш. Такое можа здарыцца ў жыцці асобнага чалавека, але такое не бывае ў жыцці народаў. І таму выхад у нас толькі адзін. Калі хочам жыць лепш, мусім лепш працаваць.

Алесь Барскі

Кансультацыя юрыста

Пытанне: У 1978 годзе я аддаў гаспадарку дзяржаве і атрымліваю пенсію. У 1986 годзе, ад 1-га сакавіка, пенсія гэта павышана. Па тэлебачанні падавалі, што ў верасні мела быць другое павелічэнне пенсіі. Я, аднак, надалей атрымліваю пенсію ў колькасці, устаноўленай у сакавіку. Ці належыцца мне павышэнне пенсіі за верасень і ці ў сувязі з ростам цэн прадбачваецца павелічэнне пенсіі ў будучыні?

Адказ: У асноўным размеры пенсіі для сялян, якія аддалі гаспадарку дзяржаве, або перадалі яе наследніку, складаецца з колькасці, роўнай найніжэйшай пенсіі працаўніка дзяржаўнай установы або прадпрыемства. Гэта пенсія ад 1 сакавіка 1986 г. павышана да 7000 зл. Адпаведна да гэтага павялічаны пенсіі для сялян.

Аднак да асноўнай пенсіі належацца дадаткі для сялян, якія бясплатна перадалі гаспадарку дзяржаве: за будынкі, сады, лес, а таксама за колькасць прададзенай дзяржаве сельскагаспадарчай прадукцыі перад здачай гаспадаркі. Гэтыя дадаткі пералічваюцца паводле новых цэн з канца 1985 г.

ВерасНёўскія павышэнні пенсіі не адносяцца да сялян. Найбліжэйшае павышэнне пенсіі прадбачваецца ад 1 сакавіка 1987 г. У будучыні кожны год будуць праводзіцца пералічэнні пенсіі. Асноўная яе колькасць будзе выраўноўвацца да вартасці працаўнічых пенсій у мінімальнай велічыні, а дадаткі будуць павышацца на такі працэнт, на які ўзраслі цэны скупкі сельскагаспадарчых прадуктаў у папярэднім годзе.

(Працяг са стар. 1)

АБЕДНІ ЧАС

Саўгас усякімі спосабамі дапамагае ўсім, хто хоча на ўласны рахунак разводзіць жывёлагадоўлю. За кожны здадзены дзяржаве кілаграм мяса з падсобнай гаспадаркі жывёлагадоўца атрымоўвае права на пакупку ў саўгасе аднаго кілаграма збожжа, а на кожны літр малака адводзіцца 400 грам камбікорму— спецыяльнай сухой пашы для кароў і цялят, якую прамысловымі метадамі нарыхтоўваюць у саўгасе. Хопіць заплаціць **чатыры** рублі ў касу саўгаса, каб нейкі падстарэлы пенсіянер прыехаў з конікам, запрэжаным ў возік-жалязняк, і заараў гэтыя 40 сотак поля. Ды не толькі, каб заараў. Усе іншыя паслугі можна заказаць у саўгасе. Саўгас таксама дае магчымасць бясплатнай нарыхтоўкі сена для прыхатняй гаспадаркі. У менш даступных кутках сенажацяў, дзе цяжка разгарнуцца з тэхнікай, касі колькі хочаш. Яшчэ табе дзякуй скажуць, і возік з канём або і трактар выдзяляць, каб высушанае сена скласці ў прыхатнюю сцірту.

— Паясніце мне, — папрасіў я сваіх гаспадароў, — ці саўгасу аплоціцца быць гэтакім добранькім дзядзькам у адносінах да сваіх працаўнікоў, якія займаюцца ў аднаасобных падсобных гаспадарках? Гэта ж адводзіць іх ад працы ў саўгасе.

— Так і ў нас доўгі час меркавалі, — сцвярджаў старшыня. — Аднак у эканоміцы, а тым болей у сельскай гаспадарцы, найбольш пераканаўчым з'яўляецца канчатковы вынік. Бясспрэчна было даказана, што прыхатняя гадоўля жыхароў савецкіх вёсак дае вялікую карысць і дзяржаве, і паасобным сацыялістычным савецкім гаспадаркам. Усё, што прадаюць нашыя рабочыя, ідзе на рахунак саўгаса. У нас аўтаматычна павышаюцца паказчыкі па дастаўцы жывёлы...

— Для прыкладу, магу сказаць, — перапыніла старшыню яго жонка, спецыяліст па жывёлагадоўлі і арганізацыі прыхатняй падсобнай гаспадаркі, — што ў 1985 годзе наш саўгас паставіў дзяржаве 4.300 тон мяса. У гэтай колькасці было каля 58 тон мяса з падсобных гаспадарак. Гэта так, быццам бы кожная сям'я выгадавала ў нас і прадала дзяржаве па аднаму невялікаму парсючку. А бывае ж у асноўным так, што сем'і вясковых працаўнікоў у першую чаргу абяспечваюць мясам уласныя патрэбы, а затым ужо, што лішняе, прадаюць дзяржаве, або вязуць на калгасны рынак.

Я ўспомніў віцебскія „гастраномы", значыць, магазіны з прадуктамі харчавання. У некаторых з іх выдзелены спецыяльныя секцыі, дзе па павышанай цане прадаюць мяса і мясныя вырабы, пастаўленыя калгаснікамі з прыхатняй гадоўлі. Са-

ВІДАВА-ПІЛІКІ-АЎГУСТОВА-КНАРЫДЫ

Пішучы нядаўна пра цікавыя конкурсы, якія Бельскі аддзел БГКТ праводзіў у мінулым годзе, напісала я і пра конкурс на абрадавы пірог. Вельмі цікавы конкурс быў і, як паведаміла інструктар аддзела Анна Бжазоўская, ён будзе праведзены і ў 1987 г. Можа, больш удзельнікаў будзе цяпер! Павінна быць, бо конкурс цікавы. Мяне пыталі, чаму не напісала, у якіх вёсках пяклі тыя пірагі і каравai, якія прывезлі ў Бельск на выстаўку. З прыемнасцю дапаўняю інфармацыю.

Удзел у конкурсе прынялі чатыры вёскі і яны разам прадставілі восем вырабаў. З Пілікаў нежанаты хлопец Мікалай Філіпюк спёк дзве буславыя лапы і каравай — высокі, з гускамі. Сам Мікалай — член вясковага драматычнага гуртка. З Аўгустова мазуркі з зялёнымі лісточкамі спяклі члены гуртка БГКТ Вера Даніліна і Ольга Анацік. З Відава маладая жанчына — старшыня гуртка КГВ Людміла Белаказовіч спякла буславу лапу. А з Кнарыд Зіна Дунікоўская (яна кіраўнік калектыву „Бярозка“) спякла надта ж арыгінальны каравай — кошык з дугою, а ў ім рознаколерныя ружы з зялёнымі лісточкамі, усё вельмі смачнае. **(вл)**

З НАГОДЫ 69 ГАДАВІНЫ

23 лютага Дзень Савецкай Арміі. З нагоды 69 гадавіны яе ўтварэння адбылося апошняе пленарнае пасяджэнне Камісіі братэрства па зброі Ваяводскага праўлення ТППР пад старшынствам падпалкоўніка Віталія Сацэвіча.

Вялікай ваенна-гістарычнай падзеяй была перамога Савецкай Арміі над нямецкімі полчышчамі пад Сталінградам 2 лютага 1943 г. Аб ёй расказваў прысутным удзельнік Сталінградскай бітвы Стэфан Грынчышын. Асаблівую ўвагу звярнуў ён на перажыванні салдат, на іх беспрыкладны гераізм.

Палкоўнік Эдмунд Здунскі зацікавіў усіх дакладам аб ролі, якую адыграў у Другой сусветнай вайне маршал польскага і савецкага народаў Канстанцін Ракасоўскі.

Удзельнікі пленума вырашылі звярнуцца ў Гарадскую ўправу ў Беластоку з прапановай назваць адну з вуліц імем Канстанціна Ракасоўскага.

Яго імя хоча насіць Аб'яднанне прафесіянальных школ у Бельску-Падляшскім. Прысвоена яно будзе школе з нагоды Дня Войска Польскага. Аб гэтым паінфармаваў падпалкоўнік Віталій Сацэвіч.

Пленум абмеркаваў таксама правілы конкурсу „Што ведаеш аб генерале Сідару Каўпаку і яго партызанах“. Конкурс прадбачаны для тых 8 пачатковых школ, якія знаходзяцца на баявым партызанскім шляху па Беласточчыне дывізіі Каўпака. Узнагародай за першае месца будзе зніжэнне на 50 працэнт. аплаты за экскурсію ў Савецкі Саюз. Далейшымі ўзнагародамі будуць каштоўныя кніжныя выданні.

Міхась Хмялеўскі

Фота аўтара

Партызан каўпакоўскай дывізіі, маёр у адстаўцы Уладзіслаў Сэмэнюк.

(Працяг са стар. 5)

ШЧОДРЫ ВЕЧАР У ШЧОДРЫХ ЛЮДЗЕЙ

мадскай актыўнасцю. Гурток вясковых гаспадынь у Леўках быў заснаваны ў 1957 годзе. Тады старшынёю была **Вера Іванчук.** Цяпер яна ўжо пенсіянерка і інвалідка першай групы, сохне ў яе адна нага, але бадзёрасці маглі б пазайздросціць ёй іншыя.

Сярод многіх розных падарункаў, узнагарод і знакаў прызнання быў таксама і прыгожы кубак з надпісам:

„За 30 гадоў актыўнай працы КГВ у Леўках. Начальнік гміны Бельск Падляшскі, 1980-01-13.“

Начальніка ў Леўках не было. Прыехаў яго намеснік — Яўгеній Чарвацкі.

— Леўкі па эканоміцы нічым асаблівым у нашай гміне не вылучаюцца. Гэта звычайная падбельская вёска, — заявіў ён. — Але жанчыны тут... о-хо-хо! Нават у салэцкай радзе іх аж тры. У ніякай вёсцы няма гэтага. І бачыце, што тут на сталах, а які парадак у святліцы! Гэта ж іх заслуга, тутэйшых жанчын.

І не толькі гэта. Жанчыны ў Леўках купілі супольна электрычны магель, шмат разоў наладжвалі розныя курсы па нарыхтоўцы ежы, гадоўлі курапят і вырошчванні рознай агародніны... Ды ўсяго не раскажаш пра іх 30-гадовую дзейнасць. Ад сябе і ад „Нівы“ жадаю ім поспехаў у наступных гадах. Каб надалей яны так шчодра працавалі, як шчодра сустракалі гэты Шчодры вечар і сваіх гасцей!

Віктар Рудчык

Фота З. Зарэмбы

ПАРНАСІК

чытальніцкая літсуполка на негарантаваных пядзях

БАЛЬ

Семнаццаты студзень,
Год восемдзесят сёмы
Сабраў ў грамаду
Сяброў і знаёмых.
Ў Палацы культуры
Й навукі ў Варшаве
Спаткаліся мы
На гучнай забаве.
У Палац культуры,
Ў знаёмыя сцены,
Прыйшлі Беларускага
Таварыства члены.
З Сямяціч і з Бельска,
З роднай акаліцы,
Прывёз іх аўтобус
На баль да сталіцы.
На баль навагодні,
Вялікі і яўны,
На баль беларускі,
Прыгожы і слаўны.
Я тут земляка
Спаткаў не аднога
З-пад Гайнаўкі, Бельска,
З куточка раднога.
Спаткаў інжынераў
З вядомых мне вёсак,
З Зубава — лётчыка,
Палкоўніка з Плёсак.
У родны куток
Вярталіся зноў
З магістрам, што родам
З сяла Кнаразоў.
У зале прыгожа,
Шары і вянкі,
А ногі бягуць,
Як па лёдзе канькі.
Пайшла ўкругавую
Братва уся наша,
Аркестр нам знаёмы —
„Дубіны“ з Падляшша.
Народная песня
Нясецца па зале,
Як Галю за косы
К сасне прывязалі.
А вось тут і поўнач
Ужо перад намі,
На сталах бутэлькі
Стаяць з шампанамі.
Зрабілася ціха,
Аркестр не іграе,
А месца салісткі
Баршчэўскі займае.
Ідзём бліжэй сцэны
Паслухаць прамовы,
Да нас адрасуе
Алесь свае словы.
Гаворыць, каб ўсюды
Сабою былі,
Каб смела ступалі
Па роднай зямлі.
Баршчэўскі да сэрца
Прамовіў нам многа,
Не ў сілах я тут
Апісаць вам усёга.
У самую поўнач,
Ў дванаццаць гадзін
Стаім на нагах
Усе як адзін.
Шыпучы шампаны
Ў кілішках трымаем,
Па стылю старому
Год Новы вітаем.

У. Данілюк

Сустрэліся на адной дарозе ў пасёлку Вымна, Віцебскага раёна; старэнькі конь і сучасны грузавік.

праўды, у гэтых магазінах можна было купіць нават спецыяльную сырую каўбасу, якая так і называецца „калгасная“.

Дарогай, пры якой мы стаялі, імчаўся нейкі грузавік. Раптам ён забарахліў, стрэліў у выхлапную трубу і заціх. Вадзіцель з галавою забраўся ў нутро рухавіка, каб выявіць прычыну аварыі. Усё гэта здарылася па-суседску з саўгаснай сталовай і гэтым конікам запрэжаным у аглоблі, які пад дрэвам спакойна чакаў свайго гаспадара. А шафёр нервова даводзіў да спраўнасці свой аўтамабіль. І хто тут мудрэйшы? — падумаў я, фатаграфуючы гэты своеасаблівы малюнак, які можа стварыць толькі сапраўднае жыццё.

Вярнуўся старшыня Уладзімір Іванавіч і папрасіў нас у сталовую. Мы апынуліся ў гаманлівай чарзе, якую склалі ўжо нейкія маладыя людзі, пераважна дзяўчаты, мусіць, студэнты, накіраваныя ў саўгас на практыку. Я, аднак, стараўся наладзіць гутарку перш за ўсё з працаўнікамі саўгаса, з механізатарамі. Аб гэтым ужо наступным разам.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

З СУДА

Зусім нечаканую справу ў снежні мінулага года разглядаў Ваяводскі суд у Беластоку. Злачынства здарылася ў бальніцы, на радзільным аддзяленні. Здарэнне настолькі неймавернае, што я сам баюся апісваць яго ўласнымі словамі. Лепш тады прывяду тут літаральны пераклад на беларускую мову аднаго сказа з афіцыйнага (за подпісам старшыні) паведамлення Ваяводскага суда: *„...у красавіку 1986 года ў Беластоку пад уплывам родаў намагалася пазбавіць жыцця сваё дзіця...“*

Цяжка ў гэта паверыць, але так яно было. Перашкодзілі іншыя пацыенткі, на ратунак дзіцяці паспяшаў дзяжурны лекар. Дзіцё адратавалі, а суд прызнаў віноўнай маці ў спробе злачынства на сваім дзіцяці і вызначыў кару 1 года пазбаўлення свабоды. Адначасова гэты ж суд пастанавіў, што ў адносінах да гэтай маці можна прымяніць сеймавую пастанову ад 17 ліпеня 1986 года аб асаблівых адносінах да віноўных некаторых злачынстваў, і на аснове гэтай пастановы дараваў ёй гэтае гадовае пакаранне астрогам. Засталося толькі грашовае пакаранне. 40 тысяч злотых яна абавязана заплаціць на грамадскі фонд пабудовы Бальніцы-помніка Цэнтра здароўя маці ў Лодзі і 30 тысяч злотых — у фонд Польскага чырвонага крыжа.

Судамір Параграфчык

БЕЛАРУСКІ ФАЛЬКЛОР

„ПЕРАЖОВІНЫ"

Апошні акт вясельнага спектаклю — гэта „пераЖовіны". У некаторых раёнах усходняй Беласточчыны называецца гэты акт „перапоем" або „падвясёлкам". У беларускай народнай абраднасці выступаюць дзве катэгорыі „пераЖовін". Адны адбываюцца ў чацвер у доме маладых сужонкаў, гэта значыць, у сям'і бацькоў маладога, другія — у суботу ў доме бацькоў маладой. Трэба агаварыцца, што ў некаторых вёсках выступаюць поўныя, мала істотныя, адхіленні ад гэтых тэрмінаў.

Назва „пераЖовіны" (у польскай мове — popłuczyny) даскапала перадае сутнасць абраду. Заканчваў ён некалькітыднёвы перыяд вясельных урачыстасцей. Амаль усе папярэднія акты заключалі ў сабе элементы святочнасці, пафаснасці, надзеі і радасці. Ужо першыя дні знаходжання маладой жанчыны ў хаце маладога высвятлялі калі не ўсё, дык многае. Ведала яна ўжо, які сапраўдны стан сям'і яе мужа, колькі ў яго кароў і іншай жывёлы, які прыблізна характар свякрухі і якія запасы знаходзяцца ў каморы ці свіране, якія вымогі ставяцца ёй як новаму члену сям'і. Наогул усё гэта вельмі значна адрозніваліся ад той карціны, якую рысаваў маршалак у часе сватоў і якую прадстаўлялі бацькі маладога падчас „розглядаў".

Калі ў часе фальклорных экспедыцый даводзілася гаварыць з жанчынамі, дык амаль усе яны выстаўлялі вельмі адмоўныя апініі свякрухам. Гаварылі, што практычна ўсе свякрухі імкнуліся да захавання поўнай улады над новым членам сям'і — нявесткай. Свякрухі лічылі, што пачынаючы ад першага дня пасля вяселля, трэба нявесткам накідваць самую жорсткую дысцыпліну і перакананне, што маладая жанчына не можа ў найменшай ступені разлічваць на кіруючую ролю ў новым доме. Такі падыход да справы выявіўся вельмі пераканаўча ў словах жыхаркі вёскі Семяноўка Кацярыны Бупко.

„Сама я вельмі многа выцерпела ад свякрухі і мушу прызнацца, што калі я ўжэ стала свякрухаю, то таксамо цвэрдо трымала своіх невесток. А як жэ ж інакш? Выпусці толькі лейцы з рук, то ваны табе хутко на голаў сядут. У мане было двох сыноў. Я іх пажаніла, а да гэтого яшчэ мела незамужніх дочок кілька. То я ж мусіла так рабіць, каб для гэтых дочок і пасаг сабраць і добрэ іх адзець. Ат, што там гаварыць. Вано ж, відомо, што дочкі мне — родна кроў, а невесткі — чужая, то відомо, што я дбала пра дочкі, а не пра невестку. Ну, з ежаю таксамо было. У многіх хатах то было так, што свякруха усе харчы пад замком трымала: і мясо, і сланіну, і нават хлеб. І тычко вона выдавала яго ўсім. То вано відомо, што сваму дзіцяці давала і больш і лепшого, а невесткі, от, кіне, як сабацы, абы што.

Ой, галадалі гэты невесткі, бывало, галадалі. Маладая, здарова, напрацуецца, есці хочэцца, хочэцца! А тут у свякрухі ўсё на замку, замка не адкусіш! А таж тамака якое радзілі. А як жэ, калі пападалася баявая невестка, то патрапіла і свякруху прымусіць, каб большы кусок дала. А як жэ? А найбольш то ўжэ, значыцца, тады, калі добры пасаг прывазла. То такое, бывало, возьмэ і скажэ: „Ну, калі так, то і я ўсё свае пад замок палажу і вы да маго таксамо не лезьце. Мне мама і тато далі многа і яшчэ дадут, як спатрэбіцца. Але як так, то так: я да вашого добра дзела ні маю, а вы да маго ні маеце". Ну і што ты думаеш? Такой мусіш уступіць. А калі вана была спакойна і патульна, то, відомо, што яе, бідныгу, як маглі, так і крыўдзілі. От, я табе сказала толькі тое, што сама досна ведала, а лгаці то я ні хочу".

У „пераЖовінах" прымалі ўдзел бацькі маладой і маладога, маладыя сужонкі і найбліжэйшая радня. Па колькасці асоб склад „пераЖовін" быў у некалькі разоў меншы, чым склад вяселля.

Па сутнасці ў чацвер маладая жанчына, прымаючы гасцей у доме мужа, не мела замнога магчымасцей для таго, каб прыехаўшым бацькам і радні расказаць усю праўду аб сваім лёсе. Затое такая магчымасць была ў суботу ў доме бацькоў маладой. Здараліся выпадкі, што маладая жанчына не хацела пакідаць хаты бацькоў і вяртаць з мужам у яго хату. Аднак у такой сітуацыі, баючыся кампраметацыі, усе, як маглі, так пераконвалі яе ў неабходнасці вярнуцца. Пры гэтым, аднак, і яе мужу і свякрусе не шкадавалі крытычных заўваг і дамагаліся паляпшэння варункаў бытавання маладой жанчыны. Практычна такога тыпу размовы не мелі ніякага значэння, бо маладая жанчына знаходзілася пад новай сямейнай звычаёвай юрысдыкцыяй. Кожная з прысутных старэйшых жанчын пацїху пераконвала маладую, што яны таксама цярпелі і што на гэта няма ніякай рады.

Аб атмасферы „пераЖовін" можна, між іншым, меркаваць па песні, якая шырока распаўсюджана на Гайнаўшчыне і Бельшчыне.

Я познэнько лягу
І раненько ўстану,
Снэданэчко навару.
Самі сядут есті,
Але мэнэ нэ клічут.
Я і по воду пойду;
Вэдэрцо вэліке,
Водіца далеко.
Я і хутэнько нэ прыду.
То мэнэ обсудят,
Мэнэ обгудят.
Што я кепско навару.
Ой, выйду я выйду
За тісовы ворота.
На гору крутую.
Куды нэ крунуся,
Куды нэ повэрнуся —
Усэ чужая сторона.
Покотісе, пэрстэнь,
Пэрстэнь золотэнькі,
До матулі, до мое.
Ой, стоіт, стоіт
Моя родна маті
За плечыма ў мэнэ
— Колі так вэліке,
Дітя, горэ маеш,
То вэрнісэ до мэнэ.

А. Баршчэўскі

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка! Удавіцай пражыла я ўжо дзесяць гадоў і падраслі ў мяне два мае сыночкі-дубкі. Асабліва прыстойным хлопцам вырас старэйшы — Дзімка. Цяжка мне было іх гадаваць, знікуль ніякай дапамогі, а я адна білася часамі, як рыба аб лёд. Адукацыі не мела, дык прыбірала ў адной установе, але ў кожную вольную хвілінку бегла да людзей — то вокны памыла, то ў хаце прыбрала, то апекавалася паралізаванай жанчынай. Цяжка было, ды і дзеці былі не заўсёды дагледжаныя так як трэба. Але што рабіць, кожны грош быў патрэбны. Калі Дзімку было 17 год, я злавіла яго першы раз з дзяўчынай у ложку. Неспадзявана я вярнулася дахаты раней, голая дзяўчына ляжала на Дзімку, а я не вытрымала і дала ёй па голай задніцы. Сын вельмі ўзлаваўся на мяне, не адзываўся паўгода. Неяк замкнуўся ў сабе, але з той саёй першай дзяўчынай больш не сустракаўся. Затое знайшоў замужнюю, старэйшую за яго гадоў на дзесяць. Мела яна, праўда, двое дзяцей, але муж быў на заробках за мяжой. Так што Дзімка без клопатаў начаваў у яе. Працягвалася гэта гады два, да таго часу, пакуль не вярнуўся яе муж. Нарэшце я супакоілася. Дзімка мой ізноў вярнуўся на ўзлонне нашай невялічкай сям'і, сустракаючыся ад часу да часу то з адной, то з другой дзяўчынай. Ужо яму 24 гады, і яго лёс мяне вельмі непакоіць. Ну, хто за яго пойдзе, ды і што з таго, што ён прыстойны... Прыстойных хлопцаў шмат, а сёння не так, як за маёй маладосці, калі людзі жаніліся па каханні. Сёння дзяўчаткі аглядаюцца, каб выйсці за багатага, з аўтамабілем, а яшчэ лепш з кватэрай ці з вілай. А што я магу даць майму сыну? Дала яму паматуральную прафесійную школу і някепскае адзенне, не галодны — вось і ўсё, што я магу яму даць. Праўда, працуе, але зарабляе няшмат. Ды і, зрэшты, я яго грошай не бачу. То на папяросы трэба, то з дзяўчынай у кіно, а часам і што-небудзь купіць сабе. Сэрцайка, парай, як пакіраваць сынам, каб выбраў сабе добрую жонку?

Крысціна

Крысціна! Думаю, што ў гэтым напрамку не трэба рабіць нічога асаблівага. Ты выхоўваеш яго някепска паводле сваіх магчымасцей. І цяжка спадзявацца, што зможаш зацікавіць яго цяпер нейкімі кніжкамі ці навукаю. Меў ён, відаць, замнога свабоднага часу і часта прабываў без бацькоўскага догляду, адсюль яго такое ранняе зацікаўленне палавымі зносінамі з жанчынамі. Калі мае прафесійную адукацыю, то павінен прынамсі ўглыбіцца ў прафесію, якую ён цяпер выконвае. Можа, гэта дасць яму таксама сатысфакцыю, можа стане майстрам, будзе добра зарабляць. Няпраўда, Крысціна, што дзяўчаты цяпер разглядаюцца толькі за хлопцамі з аўтамабілямі ды кватэрай. Праўда, 20 ці 30 гадоў таму назад людзі намнога менш думалі пра матэрыяльны бок будучага сямейнага жыцця, але і сёння свет клінам на гэтым не сыходзіцца. Паглянь, колькі навокал маладых сямей шукае кватэры, а пра аўтамабіль, пэўна, яны яшчэ і не мараць. Значыць, пажаніліся з кахання. Думаю проста, што Дзімка яшчэ не трапіў на вартасную дзяўчыну, якая падыходзіла б яму, як кажуць, „па ўсім стацціям", ды каб не была замужняя. А калі ён прыстойны, то яшчэ не адна паляціць на яго, нягледзячы на тое, што давядзецца ёй жыць з працы ўласных рук.

Сэрцайка

СОННІК

60

Лапа — дачыненне з некультурнымі людзьмі, прасцякамі.
Лапата — няўдзячная праца; працаваць ёю — сяброўская дапамога табе.
Ласка — добрая звестка.
Ласо (вяроўка для лоўлі дзікіх коней і іншых жывёл) — страчаная свабода.
Ласось — знайсці каштоўную рэч; есці — твае старанні ўзнагароджаны.
Ластаўка вясёлая і рухлівая — вясёлая навіна, шчасце ў каханні; ластаўчына гняздо — сямейнае шчасце; дахоД.
Ласункі, саладосці — любоўныя авантуры.
Лата — безвынікoвыя, марныя старанні; латаць што-небудзь — дробязі перашкаджаюць табе ў жыцці.
Латарэя — няшкодныя спакусы; латарэйны білет (лёс) — няпэўная будучыня; купляць — страты; знайсці яго — значны выйгрыш.
Лаўка — падманныя абяцанні; з дзярна — любоўная прыгода.
Лахманы — выратаванне з вялікіх клопатаў і непрыемнасцей; насіць — трапіш у беднасць і нэндзу; прадаваць іх — у хаце неспадзяванка; купляць — падманная грашовая справа; сціраць іх — ты — ашчадны чалавек.
Лебедзь — шчаслівае вяртанне з далёкага падарожжа.
Ледзяшы (ледзяныя соплі) — пахаладанне ў каханні.
Лейка — разважлівасць не пашкодзіць.
Лекар — добрая надзея; быць ім — спыні свае непрыстойныя паводзіны.
Лепкае, клейкае рэчыва — засада, падвох.
Лес густы і цёмны — клопаты, перажыванні; свежы, зялёны — доўгае прыемнае жыццё; гарыць — радаснае здарэнне; пушча — неспадзяваная спадчына; сячы лес — дойдзеш да багацця.

Зорка

СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Пад белымі бярозамі на школьным панадворку ў вёсцы Грабавец (гм. Дубічы-Царк.) стаіць калодзеж. Тамара Дзмітрук і Тамара Панасюк, вуч. VIII кл., выцягнулі поўнае вядро вады. — Пачастуйся, госцю, вада сцюдзёная і чыстая — здаровая, разагрэе, разварушыць, — усміхаюцца Тамаркі.

Максім Танк

ЗІМОВЫЯ ПРЫГОДЫ

Гончых зграя гулка галіць.
Пачалося паляванне.
Пад ялінай шэры заяц
Плача, піша завяшчанне:
„Як загіну — перадайце
Хвосцік мой маленькім зайцам,
Каб слядоў не пакідалі,
Снежным пылам замяталі.
Вушы — жоначцы, каб чула
Ўсе трывогі, шумы-гулы.
Ёй — і лапкі, каб было чым
Удаве ўперці вочы.
Ну, а шкурку — на каўнерык
Лесніковай ўнучцы Веры,
Што ўсіх шаракоў любіла
І гароднінай карміла...“
Глянуў заяц і здзівіўся —
Раптам віхрам снег узвіўся.
Снег — ратунак ад напасці,
Паляўнічага няшчасця.
Аж вачам сваім не верыць,
Пад ялінкай скача шэры.
А снег болей, болей, болей
Засыпае ў чыстым полі
Гончых брэх, ражкоў іграннe,
Зайца след і завяшчанне.

Кастусь Кірэенка

Бацькавы ўзнагароды

(фрагмент)

Там, пад Масквой, тата атрымаў свой першы медаль „За адвагу“. У адным бai на яго палезлі аж чатыры варожыя танкі, а тата не спалохаўся. Стальныя страшыдлы паўзуць на яго, страляюць з гармат і кулямётаў, а тата — ні з месца. Ужо чорныя фашысцкія танкі з крыжамі перад вачыма гусеніцамі лязгаюць, — а ён і не скрануўся. Бо за ім жа — Масква, нельга пусціць туды ворага... Адзін танк у гэтым баі Алесеў тата спаліў, а другі — надбіў гранатамі. Астатнія павярнулі наўцёк, бо не ведалі, што Алесеў тата моцна паранены ў абедзве рукі і ў грудзі і ўжо не можа больш змагацца... Чужынцы думалі, што яны згараць перад неадольным татавым акопам...

Побач з медалём „За адвагу“ Алесь прымацоўвае ордэн Славы. Яго ўручылі тату пасля пераправы цераз Дняпро, калі ўжо вызвалялі беларускую зямлю. Здарылася гэта каля аднае вёскі, дзе варожыя гарматы не давалі нашым байцам рухацца далей. Фашысты няспынна засыпалі снарадамі дарогу да вёскі. А дарога тая ішла праз балота, і нельга было ні абмінуць яе, ні куды-небудзь з яе збочыць... Дык Алесеў тата яшчэ з пяццю байцамі добраахвотна ўзяліся знайсці і знішчыць варожых гарматчыкаў. Па балоце, часам па грудзі ў вадзе, тата з байцамі выйшлі да вёскі, нечакана наляцелі на варожыя батарэі і сваімі аўтаматамі пакасілі гітлераўцаў. Гарматы ворага замоўклі, нашы воіны вызвалілі вёску і нястрымна рынуліся далей на захад.

У баі з нямецкімі артылерыстамі Алесеў тата, праўда, зноў быў паранены — у левае плячо. Але не так цяжка. Ён не згадзіўся ісці ў шпіталь, папрасіўся застацца ў страі. Генерал, які ў той жа дзень уручыў яму ордэн Славы, загадаў, каб просьбу Алесевага таты задаволілі і пакінулі яго ў часці. І Алесеў тата зноў пайшоў у бой, вызваляючы родную Беларусь...

Прымацаваўшы ўслед за ордэнам Славы яшчэ адзін ордэн Чырвонай Зоркі і цэлую палоску медалёў, Алесь доўга разглядвае сябе ў люстэрку. Яму падабаецца, як прыгожа мяняюцца адценні рознакаляровых стужак ордэнаў і медалёў, як ціха звіняць узнагароды, нібы перамаўляюцца пра мінулыя баі. І так нясцерпна хочацца Алесю вось у такім выглядзе, з усімі ўзнагародамі, выбегчы на вуліцу.

Станіслаў Шушкевіч

НАШЫ СЯБРЫ

Снегіры, сінічкі,
Наце вам шпанічкі,
Крупак, крошак хлеба!
Вам жа мала трэба!
Ешце, любыя сябры!
Не хавайцеся ў бары,
А жывіце ў двары
Да вясенняе пары.
Вось для вас кармушкі,
Птушкі-шчабятушкі,
Нашы весялушкі!

Міраслаў Панфілюк з Гародчыны — лаўрэат сёлетняга дэкламатарскага конкурсу беларускай прозы і паэзіі. Ён атрымаў узнагароду „Зоркі“. Фота Я. Чэрнякевіч.

У НАШАЙ ГРАМАДЦЫ

Падручнік беларускай мовы для пятага класа
Аўтары: Лідзія Гайдук — Мікалай Гайдук

МУЗЫКА-ЧАРАДЗЕЙ

(Беларуская народная казка)

Жыў некалі на свеце адзін музыка. Пачаў ён іграць яшчэ змалку. Бывала, пасучы валоў, зробіць з лазы дудачку ды як зайграе, дык валы скубсці траву перастануць — натапыраць вушы і слухаюць. У лесе птушкі прыціхнуць, нават жабы ў балоце не крумкаюць.

Паедзе з начлегам — там весела; хлопцы і дзяўчаты пяюць, жартуюць — вядома, маладосць. А ноч цёплая, аж парыць. Любата.

Але вось музыка возьме ды зайграе на сваёй дудачцы. Усе — і хлопцы і дзяўчаты — адразу суцішацца. І кожнаму ў гэты час здаецца, што быццам нейкая слодыч улілася ў сэрца, нейкая невядомая сіла падхапіла яго і нясе ўсё ўгору ды ўгору — у чыстае сіняе неба, да ясных зорак.

Сядзяць начлежнікі, не зварухнуцца, забыліся, што спрацаваныя за дзень рукі і ногі баляць, што голад даймае. Сядзяць і слухаюць. І хочацца сядзець гэтак усё жыццё і слухаць ігру музыкі.

Змоўкне дудачка. Але ніхто не адважыцца і з месца крануцца, каб не спужаць таго чароўнага голасу, што рассыпаўся водгуллем па лесе, па дуброве ды ўзнімаецца ў самае неба.

Зноў зайграе дудачка, ужо жаласліва. І тут такі сум усіх ахопіць.

Ідуць позна дамоў з паншчыны мужчыны і жанчыны, пачуюць музыку, спыняцца, заслухаюцца. Здаецца, так усё іхняе жыццё перад вачыма і стаіць — бядота ды гарота, ліхі пан ды ціўун з прыганятымі. І такі іх жаль, што не толькі жанчыны, а і мужчыны, старыя, барадатыя, плачуць, як па нябожчыку, або нібы сынкоў у салдаты праводзяць.

Але вось музыка зайграе вясёлае. Пакідаюць жанчыны і мужчыны косы, граблі, вілы, возьмуцца і давай скакаць.

Скачуць людзі, скачуць коні, скачуць дрэвы ў дуброве, скачуць зоркі, скачуць хмаркі — усё скача і смяецца.

Такі быў той музыка-чарадзей: што захоча, тое з сэрцам зробіць. Падрос музыка, зрабіў сабе скрыпачку ды пайшоў у свет. Куды прыйдзе — пайграе, за гэта яго накормяць, напояць, як самага лепшага госця, і яшчэ на дарогу дадуць.

Доўга хадзіў так па свеце музыка, весяліў добрых людзей, а ліхім панам без нажа сэрца рэзаў: бо куды ён ні прыйдзе, там людзі перастаюць паноў слухаць. Стаў ён ім упоперак дарогі, як костка ў горле.

Надумаліся паны са свету яго звесці. Пачалі падгаворваць аднаго, другога, каб музыку забіў ці ўтапіў. Але не знайшлося ахвотніка: простыя людзі любілі музыку, а прыганятыя баяліся: думалі, што ён чараўнік.

Згаварыліся тады паны з чарцямі.

Ідзе аднаго разу музыка лесам, а чэрці наслалі на яго дванаццаць галодных ваўкоў. Заступілі яны музыку дарогу, стаяць, зубамі ляскаюць, вочы, як распаленыя вугалі, гараць.

Няма ў музыкі нічога ў руках, толькі пад пахаю скрыпка ў мяшэчку. „Ну, — думае ён, — канец мой прыйшоў“.

Дастаў музыка з мяшэчка скрыпку, каб яшчэ раз перад смерцю пайграць, прыхінуўся да дрэва ды і павёў смычком па струнах.

Як жывая, загаварыла скрыпка, пайшоў пошчак па лесе. Замерлі кусты і дрэвы — лістком не варухнуць. А ваўкі, як стаялі з разяўленымі пашчамі, так і скамянелі. Слухаюць і пра голад забыліся.

Перастаў музыка іграць, а ваўкі, як сонныя, у лес пацягнуліся.

Пайшоў музыка далей. Сонейка ўжо за лес закацілася, толькі яшчэ свеціць на самыя верхавінкі, быццам аблівае іх пазалотаю. Ціха, як у вуху. Вельмі харошы вечар.

Сеў музыка на беразе ракі, дастаў з мяшэчка скрыпку і зайграў. І так прыгожа, што заслухаліся і неба, і зямля. А калі ўрэзаў полечку, то ўсё вакол давай скакаць. Зоркі мітусяцца, як зімою мяцеліца, хмаркі плаваюць па небе, а рыба так узгулялася, што рака кіпіць, як вада ў гаршчку.

Не вытрымаў і вадзяны цар — пусціўся ў скокі. Ды так разышоўся, што вада заліла берагі; чэрці напужаліся і павыскаквалі з рачных нетраў. Усе злосныя, зубамі скрыгочуць, а нічога музыку зрабіць не могуць.

Заканчэнне будзе.

Вясёлы куточак

Падумайце і па гэтым малюнку напішыце вясёлае дасціпнае апавяданне, ужываючы наступныя пяць слоў: бабуля, унучак, лета, пастух, воўна.

Лепшыя апавяданні надрукуем у „Зорцы“.

Паглыбляй свае веды

ГІГАНТ ПАДНЕБНАЙ ТЭХНІКІ

Гіганцкі транспартны самалёт Ан-124, рэактыўны лайнер, названы імем казачнага рускага багатыра „Руслан“. Ён за адзін раз можа перавезці 150 тон грузу без пасадкі, на адлегласць 4500 кіламетраў. Размах яго крылаў 70 метраў.

Гэты самалёт запраектавалі і збудавалі ў канструктарскім бюро Антонава. Самалёт прадукуецца ў двух месцах. Крылы робяцца на Ташкенцкім авіяцыйным заводзе і трэба іх перавозіць за 3 тысячы кіламетраў у еўрапейскую частку СССР. Па зямлі гэта проста немагчыма — дарага, доўга і небяспечна. Рашылі, што старэйшы брат Ана-124 — Ан-22 (бярэ 60 тон грузу і пралятае без пасадкі 3 тысячы кіламетраў) будзе перавозіць крылы.

Але як? А так, што велізарнае крыло, якое важыць 25 тон, „едзе“ на спіне Ан-22 і прыязджае на месца ўсяго за 4 гадзіны.

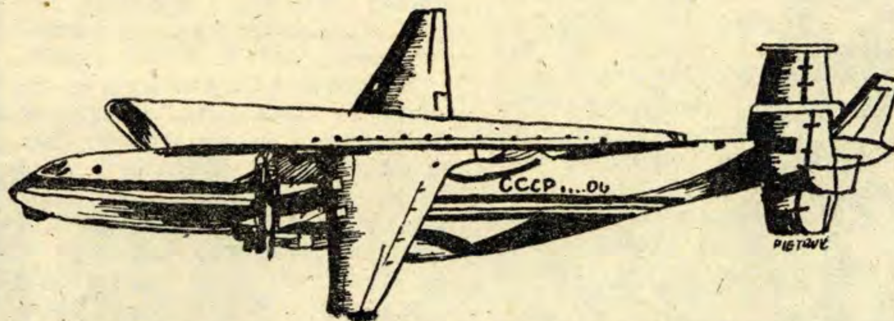

Пазнаёмімся

* ✲ *

СССР, 346510, Ростовская обл., г. Шахты-10, пос. Северный, ул. Восточная, 20. Ефимовой Ларисе. 8 клас.

* ✲ *

СССР, 346503, Ростовская обл., г. Шахты-3, ул. Боцмана, 31. Неплюева Майя. 6 клас.

* ✲ *

СССР, 346900, г. Новошахтинск Ростовской обл., ул. Харьковская, 92, кв. 15. Дубинину Николаю. 7 клас.

* ✲ *

СССР, 344064, г. Ростов-на-Дону, ул. Немировича-Данченко, 76/6, кв. 137. Бондаревой Лене. 9 клас.

* ✲ *

СССР, 344097, г. Ростов-на-Дону, пр. 40-летия Победы, д. 310, кв. 39. Вдовенко Наташе и Вдовенко Марине. 9 клас і 5 клас.

Пішуць школьнікі

ДАРАГАЯ „ЗОРКА“!

Я вучуся ў пятым класе. Добра вучуся. Беларускую мову вывучаю ад другога класа. Я напісала апавяданне па карцінцы, што была ў „Зорцы“. Вось яно.

Нашы сябры

Хлопчык і дзяўчынка ідуць у школу. Там яны будуць вучыцца. У іх прыгожая і вельмі вялікая школа. Дарога ў школу вядзе цераз парк. Хлопчык і дзяўчынка — гэта брат і сястра. Называюцца Андрэй і Валя. Яны жывуць у Маскве. А Масква — гэта сталіца СССР. Гэта вялікі горад. Дзеці гэтыя добра вучацца. Валя ходзіць у чацверты клас, а Андрэй — у другі. Дзяўчынка займаецца музыкай, а хлопчык спортам.

З прывітаннем
Аня Хвашчэўская,
в. Быстрае, пошта Снежкі.

А-Д-Г-А-Д-А-Н-К-А

Ці разарвецца гэты ланцуг, калі вы пацягнеце яго за канцы? Увага, што вы знайшлі?
А якую памылку вы бачыце на другім малюнку?

Адрас рэдакцыі: „Зорка“ 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Piątek 20 II — 8.10 Hist. kl. VII. 9.00 Wokół nas kl. I. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Zupełnie nieoczekiwanie". 11.35 Magazyn Domatora. 12.00 Krajobrazy Polski. 12.50 Genetyka kl. I—IV lic. 13.30 TTR — s. I Fiz. 14.00 TTR — s. I Biol. 14.30 Tel. kurs rolniczy. 14.45 Studio Sport. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Rambit. 16.50 Piątek z Pankracym. 17.15 Teleexpress. 17.30 Bez próby. 18.30 Nie tylko dla oszczędnych. 19.00 Dobranoc. 19.10 Losy. 19.30 Dziennik. 20.00 Monitor rządowy. 20.30 „Zupełnie nieoczekiwanie" — radz. film fab. 21.55 DT. 22.20 Zawsze po 21-szej. 23.00 „Kokainowy szlak" — ang. film dok. 23.40 Studio Sport. 0.10 DT.

Sobota 21 II — 7.25 TTR — s. IV Mech. rol. 7.55 TTR — s. IV Hod. zwierz. 8.25 Pr. dnia. 8.30 Tydzień na działce. 9.00 Drops oraz film węg. „Obiad". 10.30 DT. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 11.45 Wędrówki dalekie i bliskie. 13.00 Bariery. 13.30 Tel. koncert życzeń dla honorowych krwiodawców. 14.00 Za kierownicą. 14.30 Żołnierski obowiązek — wojsk. pr. dok. 15.00 Antologia dramatu powszechnego: A de Musset — „Lorenzaccio". 17.15 Teleexpress. 17.30 Los. D. Lotka. 17.40 Kram. 18.10 Halowe M.E. w lekkiej atletyce. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 „Odwet" — pol. film fab. 21.40 Czas. 22.10 Siedem dni na świecie. 22.20 DT. 22.30 Sportowe rytmy tygodnia. 23.00 Kino nocne: „Via Mala" — cz. I filmu RFN.

Niedziela 22 II — 7.25 Pr. dnia. 7.30 Blok pr. rolnych. 9.00 Teleranek oraz film prod. ang. „Poranek foki". 10.30 DT. 10.35 „Fatalne ziele" — film o prod. polskich papierosów. 10.50 Spotkanie z Taganką — pr. publ. 11.15 „Biologia morza" — serial przyrodn. prod. RFN. 11.45 Siedem anten. 12.30 Tel. koncert życzeń. 13.15 Kraj za miastem. 13.40 Klub sześciu kontynentów. 14.25 Dla dzieci — Fasola. 15.15 „Prezydenci" — Kariera Ronalda Reagana (2). 15.45 Koncert w Żelazowej Woli z okazji 177 rocznicy urodzin Chopina. 16.15 Kabaret Olgi Lipińskiej. 17.15 Teleexpress. 17.30 Halowe M.E. w lekkiej atletyce oraz Kronika M.Ś. w tenisie stołowym. 18.30 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 „Dziedzictwo miłości" (5) — serial prod. franc. 20.55 Pegaz. 21.45 Klub Międzynarodowy. 22.15 Sportowa Niedziela. 22.50 San Remo 87 (1) — Koncert laureatów. 23.50 DT.

Poniedziałek 23 II — 13.30 TTR — s. II Mat. 14.00 TTR — s. II J. pol. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Kwant. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Lekcja w 3 a" — film dok. 17.45 Echa stadionów. 18.05 „Kobieta za ladą" (10) — serial obycz. CSRS. 19.00 Dobranoc. 19.10 Laboratorium. 19.30 Dziennik. 20.00 Rozmowa na telefon (1). 20.15 Teatr TV: Ch. Hampton — „Powieści Hollywoodu". 22.40 DT. 23.00 Rozmowa na telefon (2). 23.15 J. niem. (19).

Wtorek 24 II — 8.10 Fiz. kl. VI. 9.00 Biol. kl. VI. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Ptaki ciernistych krzewów" (6). 11.00 Poradnik Domatora. 11.20 „Sawa — życiodajna rzeka" — film dok. prod. jug. 11.45 Prawo na co dzień. 12.00 J. pol. kl. IV. 12.50 Wiedza o społecz. kl. VII. 13.30 TTR — s. IV Fiz. 14.00 TTR — s. IV Upr. rośl. 14.30 Tel. kurs rolniczy. 14.50 Powtórka przed maturą — J pol. 15.50 Kim być? — pr. dla maturzystów. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Akademia Muzyczna. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Mama z papierosem — film dok. 17.45 Gazeta rolnicza. 18.15 Tel. Informator Wydawniczy. 18.30 Plusy i minusy czyli gospodarcze znaki zapytania. 19.00 Dobranoc. 19.10 Diagnoza. 19.30 Dziennik. 20.00 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 20.15 „Ptaki ciernistych krzewów" (6) — serial USA. 21.05 DT. 21.25 Pr. publ. 21.30 Wieczór z Pegazem. 22.35 Studio Sport. 23.15 DT.

Sroda 25 II — 8.10 Geogr. kl. VIII. 9.30 Domator. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Sól". 11.40 Przyjemne z pożytecznym. 12.00 Biologia z higieną kl. VII. 12.50 J. pol. kl. I lic. 13.30 TTR — s. II Hist. 14.30 Tel. kurs rolniczy 14.50 Powtórka przed maturą — Hist. kl. IV lic. 15.50 Nurt. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Krąg. 16.50 Tik-Tak. 17.15 Teleexpress. 17.30 „Nekrolog dla 16 tys." — film dok. 17.40 Los. Ex. i Super Lotka. 17.50 „Brzeg" (2) — radz. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Studium — AIDS — rosnący problem. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.30 „Sól" — film fab. prod. koreańskiej. 22.00 DT. 22.25 Kronika M.Ś. w tenisie stołowym oraz Kronika Zimowej Spartakiady. 22.05 Na krawędzi słowa. 23.15 DT. 23.20 J. ros. (19).

Czwartek 26 II — 8.10 Fiz. kl. VII. 9.00 Muz. kl. II. 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT. 10.10 Film dla II zmiany: „Zabić drapieżnego ptaka". 11.50 O grzeczności po polsku. 12.00 J pol kl. V 12.50 J. pol. kl. I—IV lic. 13.30 TTR — s. IV Mat. 14.00 TTR — s. IV J. pol. 14.30 Tel. kurs rolniczy. 14.50 Powtórka przed maturą — J. ang. (21). 16.00 „Warroza" — roln. film oświat. 16.20 Pr. dnia i DT. 16.25 Reporter TDC. 16.45 „3+jedna" (10) „Lotnia" — serial. pol. czech. 17.15 Teleexpress. 17.30 Samo zdrowie. 17.40 Piłkarska kadra czeka. 18.00 Poligon. 18.25 Sonda. 18.55 Los. krajowej loterii pieniężnej. 19.00 Dobranoc. 19.10 Encyklopedia kultury polskiej. 19.30 Dziennik. 20.00 Publicystyka. 20.15 „Zabić drapieżnego ptaka" — rum. film krym. 21.55 DT. 22.15 Studio Sport. 22.45 Polityka, politycy. 23.15 DT. 23.20 J. franc.

КІНО

Bielsk Podl. Błękitny grom — USA 25—26 II. Old Surehand — jug. 1 III.
Czeremcha Głupcy z kosmosu — ang. 25 II — 1 III.
Czyże Zbyt późne popołudnie — czes. Sekret Bachusa — rum. 25 II — 1 III.
Hajnówka Superman III — USA 25—28 II. Pętla Oriona — radz. 1 III.
Michałowo Długowieczna rodzinka — jug. 25—26 II. Zielone kasztany — pol. 27 II — 1 III.
Mielnik Gliniarz z Beverly Hills — USA 26 II. Ognisty anioł — pol. 28 II — 1 III.
Milejczyce Katapulta — czes. Tajemniczy upiór — węg. 25 II — 1 III.
Nurzec Łańcuch — czes. 25 II. Pan Wołodyjowski — pol. 26—27 II. Na przyszłość będziemy sprytniejsi — czes. 28 II — 1 III.
Orla Lata XX, lata XXX — pol. Kto przychodzi przed północą — czes. Tajemniczy plan — pol. 25 II — 1 III.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль		Святы, імяніны		Сонца	Месяц
	новы	стары			усх.-зах.	усх.-зах.
нядзеля	22	9	Малгажаты, Марты	Мясапусная	6.38-17.02	14.01-6.19
панядзелак	23	10	Дамяна, Рамана	Валянціны, Паўла	6.36-17.04	15.24-6.42
аўторак	24	11	Богуша, Мацея	Усевалада, Дзмітра	6.34-17.06	16.48-7.00
серада	25	12	Цэзара, Віктара	Аляксея, Мялеція	6.32-17.08	18.12-7.14
чацвер	26	13	Аляксандра, Міраслава	Зоі, Святланы	6.29-17.09	19.36-7.27
пятніца	27	14	Анастассі, Габрыеля	Кірылы, Аўксенція	6.27-17.11	21.02-7.39
субота	28	15	Макара, Рамана	Анісіма, Еўфрасінні	6.25-17.13	22.29-7.51

ГАДАВІНЫ

255 год таму назад

22.2.1732 г. нар. амерыканскі дзяржаўны і ваенны дзеяч Джордж Вашынгтон (пам. 14.12.1799 г.), галоўнакамандуючы амерыканскай арміяй у вайне за незалежнасць Паўночнай Амерыкі (1775-1783), першы прэзідэнт Злучаных Штатаў Амерыкі.

185 год таму назад

26.2.1802 г. нар. французскі пісьменнік Віктар Гюго (пам. 22.5.1885 г.), раманы і аповесці: „Сабор Парыжскай Божай Маці" (1831), „Адвержаныя" (1862), „Працаўнікі мора" (1866), „Чалавек, які смяецца" (1869) і інш.

180 год таму назад

27.2.1807 г. нар. амерыканскі паэт Генры Лангфела (пам. 24.3.1882 г.), выступіў у друку ў 1820 г., аўтар славутай паэмы „Спеў аб Гаяваце" (1855), шэрагу зборнікаў вершаў і інш.

115 год таму назад

29.2.1872 г. нар. беларускі жывапісец Вітольд Бялыніцкі-Біруля (пам. 18.6.1957 г.), карціны: „Красавіцкі дзень" (1908), „Ранняя вясна" (1919), „Зялёны май", „Вёсачка", „Беларусь". „Зноў зацвіла вясна", „Вераснёўскі вечар" (гэта амаль усё плён аднаго толькі 1947 года).

75 год таму назад

26.2.1912 г. нар. беларускі пісьменнік Уладзімір Карпаў (пам. 6.8.1977 г.), друкавацца пачаў у 1944 г., раманы: „За годам год" (1957), „Нямігі крывавыя берагі" (1962), „Сотая маладосць" (1971) і інш.

55 год таму назад

22.2.1932 г. нар. беларускі скульптар Янка Міско, працы: „Маладосць" (1957), „На сенакосе" (1967) і інш.

26.2.1932 г. у Мінску пачаў выходзіць грамадска-культурны тыднёвік „Літаратура і Мастацтва".

САМ САБЕ ПАМАЖЫ!

Не спыняецца работа па добраўпарадкаванню новых кварталаў Гайнаўкі. Прыбывае там тратуараў, водаправодных ліній і каналізацыйных вузлоў. Не на ўсё хапае сродкаў, а патрэбы немалыя. Таму жыхары Гайнаўкі выступаюць з ініцыятывамі грамадскіх пачынаў, праводзяць зборы грашовых складчын. Так уладзілі свае справы жыхары вуліц Чайкі. Качай. Бацяняй. Гусінай. Яны пабудавалі сабе водаправодныя лініі. Ініцыятары гэтых пачынаў — Міхась Засім, старшыня пасялковага камітэта № 4, і яго намеснік Іван Панькоўскі.

Трэба сказаць, што гэтаму кварталу Гайнаўкі ўласціва вельмі высокая грамадская актыўнасць. У мінулым годзе выканана тут пачынаў на дзесяць мільёнаў злотых.

Э. Вайсковіч

ПАЗНАЁМІМСЯ

Я з'яўляюся сталай чытачкай „Нівы". Люблю гэту газету і заўсёды стараюся яе купіць, хаця не заўсёды ў нас на яе трапіш.

Мне здаецца, што ваш куточак „Пазнаёмімся" вельмі карысны. Я б хацела запрапанаваць, каб у гэтым куточку падаваліся не толькі адрасы людзей, але і характарызаваліся коратка іх зацікаўленні. Мне здаецца, што не толькі я, але многія іншыя, якія хочуць пазнаць кагосьці з беларускага круга, былі б вам за гэта вельмі ўдзячны.

Я, напрыклад, знаходжуся ў такім становішчы, што жыву далёка ад большага беларускага асяроддзя, а ўсё ж вельмі хацелася б пазнаёміцца са сваім чалавекам. І хацелася б таксама, каб яго зацікаўленні не пярэчылі маім.

Мой адрас:

L. S.
ul. Kościuszki 5-8
80-451 Gdańsk-Wrzeszcz

Хачу заўважыць, што па характару я чалавек спакойны, мне 27 гадоў, працую ў службе здароўя. Люблю добразычлівых людзей, цікаўлюся спортам.

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217 1922 132

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018 24325 151 6787.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

609. Управа гміны ў Нараўцы	—	**10.000 зл.**
610. Спажывецкі кааператыў „Сполэм" у Гайнаўцы	—	**5.000 зл.**
611. Ян Врублеўскі (Пілікі)	—	**1.000 зл.**
612. Калектыў „Нівы" (Беласток)	—	**12.600 зл.**

Дзякуем.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

у Пачатковай школе ў Рыбаках гміна Міхалова,
у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
у Саколцы, вуліца Варынская 1,
у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцы іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6.

Тэлефон 28-89.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Пра грабавецкую ініцыятыву, што выйшла знізу ● Дзеці з Каракуліна ● Алесь Барскі аб рэлігіязнаўстве ● Ян Чыквін прадстаўляе наймаладзейшую змену беларускай паэзіі ● Міра Лукша ажыўляе Меляшкі ● Што повага ў гайнаўскай „Сполэм" ● Віктар Рудчык абедае ў саўгаснай сталоўцы ● Беларускі фальклор ● У „Сэрцайку" Аня, што выпадкова страціла дзявоцтва ● Соннік ● „Зорка" ● Штодзе-калі ● Гумар

Ніва

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Георгій Валкавыцк (галоўны рэдактар), Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхал Хмялеўскі, Яніна Чэрнякевіч, Ала Чэчуга (сакратар рэдакцыі), Сакрат Яновіч (тэхнічны рэдактар)

АДРАС РЭДАКЦЫІ

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe, 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Druk Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 156 zł, półr. 312 zł, rocznej 624 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów:
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli;
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsca zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch";
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał, I półrocze roku następnego oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bieżącego.

Zam. 214/87 r. Nakład 5.500. W-4.

З суседскага агародчыка

Старыя сябры

„Да чаго ж свет цесны!" — чартыхнуўся пра сябе Савельеў і, расцягнуўшы рот у вымучаную ўсмешку, стаў праціскацца насустрач старому школьнаму сябру, які стаяў у глыбіні аўтобуса.

— Коля! — радасна закрычаў ён. — Ты?!

— Бо-орка? — з цяжкасцю выцягваючы губы ва ўсмешку, Коля збянтэжана падаўся наперад.

„Нумар тэлефона ж трэба даваць", — з яўным нездавальненнем падумаў Савельеў.

„Зараз тэлефон будзе даваць". — падумаў Коля.

„Як жа, так гэта проста я табе яго і даў!" — падбадзёрыўся Савельеў.

„Пазваню я табе, чакай..." — павесялеў Коля.

„Маўчыць! Ну, яўна на тэлефон напрошваецца". — зноў засумаваў Борка.

„Не паспее даць, зараз выходжу", — абнадзеіў сябе Коля.

„Не паспею даць, мабыць, выходзіць", — усміхнуўся Савельеў.

Мікалай выйшаў з аўтобуса і пасяброўску махнуў Барысу.

— Я табе абавязкова пазваню, Борка, друг!

— Абавязкова звані, буду чакаць!

І старыя школьныя сябры весела ўсміхаліся адзін аднаму.

А. Волкаў, А. Ралько

Без слоў.

НІЎКА

ТЭАТРАЛ

— Ну, як спектакль? — пытаюць старога задрыпанца, які ўпершыню пабываў у тэатры.

— О, цудоўна, цудоўна! — адказвае той. — Але найлепш было ў канцы, калі раздавалі паліто. Мне на адзін нумарок выдалі аж тры...

СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЯ

— Куды дзелася прадаўшчыца, якая любіла палапатаць з пакупнікамі?

— Яе перанеслі ў аддзяленне рэкламацый.

НАШЫ ДЗЕЦІ

Бабуля, убачыўшы Сярожу, жахнулася:

— Ну што мне з табою рабіць! Ты ж выцер штонікамі ўвесь пыл з падлогі!

Сярожа:

— Скажы: „Дзякуй!"

ДУМАЎ

Жонка вярнулася з працы і заўвіхалася каля пліты. Пачала наліваць боршч.

— О! Усё мяса з'еў, а пра мяне і не падумаў, — сярдзіта сказала да мужа.

— Чаму ж! Я яе мяса ды толькі і думаў, што ты мне скажаш, як з поля вернешся.

ЦІ ЁСЦЬ ШТО ШУКАЦЬ?

Сусед пытаецца ў суседа:

— Ці праўда, што чалавек павінен шукаць славу толькі да сарака гадоў, а потым яна ўжо сама яго шукае?

— Праўда, калі ёсць што і каму шукаць, — быў адказ.

С. Паўлаў

— Усміхніцеся, здымаю.

Ніколі не рабіў памылак: усе справы даручаў намеснікам.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Турыст у Мексіцы пытаецца ў мясцовага жыхара:

— Як вам тут жывецца?

— Дрэнна, вельмі дрэнна. Нічога ў маім агародзе не расце.

— Нават калі пасеяць кукурузу?

— Не, калі пасеяць, тады іншая справа.

*

Двое юнакоў асвойвалі матацыкл і першы раз выехалі на асфальтавую дарогу. З аднаго і другога боку ад іх з ровам праносяцца аўтамабілі. Той, што быў на заднім сядзенні, нервуючыся, пытаецца ў свайго сябра:

— Слухай, Айвар, а ты ўпэўнены, што гэтая белая лінія пасярэдзіне прызначана для матацыклаў?

*

— Пане дырэктар, мая жонка сказала, каб вы мне павысілі зарплату.

— Добра, Джон, спытаю ў сваёй жонкі, ці можам мы гэта зрабіць.

ПАМЫЛІЎСЯ

Кастусь выпрашыў піць толькі дома. Залез у ложак, пад коўдру, выпіў і закусіў. Аднак прачнуўся ўсё-такі ў выцвярэзніку.

— За што мяне сюды? — абурыўся ён. — Дык я выпіў пляшку гарэлкі дома.

— Так, але па другую пляшку вы пайшлі, загарнуўшыся ў коўдру.

З „Весніка Задрыпоніі"

НОВЫ МАГАЗІН

Распрацаваны новы тыпавы праект магазіна „Тавары штодзённага попыту". У ім прадугледжаны максімум зручнасцей для работнікаў гандлю: кабінет загадчыка размешчаны побач з чорным уваходам, складскія памяшканні знаходзяцца проста пад прылаўкам.

НОВАЯ ЦЫРУЛЬНЯ

Адкрыта новая фірменная цырульня „Усмешка". Пры выхадзе з яе ўсміхаюцца не толькі наведвальнікі, але і тыя, хто глядзіць на іх.

Цырк, ды і толькі!

ПРЫМУС

Байка

З вяселля невясёлым брыў
дамоў Іван.
І тут сустрэў яго сусед Дзям'ян.
— Здароў, браток, ну,
як гульнуў, прызнайся?
— Ат, лепей не пытайся.
Вяселле — не вяселле, а сумота.
— Што, не было нагам работы?
— Не, што ты, брат,
музыкі добра гралі.
— Дык можа, песень не спявалі?
— Спявалі...
— Можа, выпіць не было чаго!
— Піцва было там мора.
— А закусіць?
— Закускі — горы...
— Дык справа ў чым? —
цябе спытаць я мушу.
— Было усё,
ды не было прымусу.

Я вось к чаму вяду апавяданне:
Так іншы кіраўнік,
Як той Іван, прывык
Нічога не рабіць без указанняў.

Уладзімір Праўдасуд

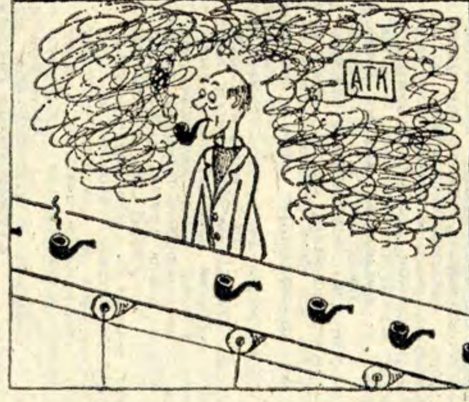

Курёзы

ПА ВОПРАТЦЫ СУСТРАКАЮЦЬ...

Калі мэры французскіх гарадоў удзельнічаюць у розных афіцыяльных мерапрыемствах апранутымі ў касцюм, гальштук і светлую кашулю, яны... парушаюць закон.

Кіраўнікі муніцыпалітэтаў павінны выходзіць у сіне-белым сюртуку, у галаўным уборы з чырвонымі пер'ямі і са шпагай з перламутравым эфесам на баку. Так апісана абавязковая форма мэра ў дэкрэце 1852 года, які ніхто не адмяняў.

З прапановай вярнуцца да такога святочнага ўбрання звярнулася да сваіх 36.433 калег мэр гарадка Ваалан (дэпартамент Эсон) Рэнэ Дэлатр. На яе думку, гэта дапаможа прынамсі забяспечыць заказамі французскую швейную і тэкстыльную прамысловасць, якая знаходзіцца ў крызісным стане.

Аднак адразу ўзнікла некалькі пытанняў. Па-першае, ці апранаць у мужчынскі касцюм мэраў-жанчын, у тым ліку аўтара прапановы. Па-другое, дзе знайсці ўзор формы 1852 года. Аказалася, што не захавалася ніводнага яе экземпляра, ніводнага адлюстравання. Таму Р. Дэлатр звярнулася з заклікам да французаў пашукаць на гарышчах хоць бы старажытную карцінку „Бацькі горада" ўзору сярэдзіны мінулага стагоддзя.

Знайшоў сваё месца ў жыцці — чакай, пакуль яно звольніцца.